

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

SZAKDOLGOZAT

Fenyőfalvi Anita
Levelező
Pénzügy mesterképzés

2021

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

REFLEXIÓ A FELTÉTEL NÉLKÜLI
ALAPJÖVEDELEM (FNA) BEVEZETÉSÉNEK
LEHETŐSÉGÉRŐL MAGYARORSZÁGON:
VÁRHATÓ POZITÍV ÉS NEGATÍV HATÁSAI A
MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐKRE

Fenyőfalvi Anita
Levelező
Pénzügy mesterképzés
Vállalati pénzügyek

Budapest, 2021

NYILATKOZAT

Alulírott Fenyőfalvi Anita büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2021 év december hónap 5 nap

1. Tartalom

NYILATKOZAT	1
1. Tartalom.....	1
2. Annotáció.....	3
3. Feltétel nélküli alapjövedelem (FNA) elvének kialakulása.....	5
3.1. Korai javaslatok, értelmezések.....	5
3.2. Thomas More Utopia	5
3.3. Johannes Ludovicus Vives.....	6
3.4. Thomas Paine Agrárjog című 1796-os pamfletje.....	6
3.5. Milton Friedman Kapitalizmus és szabadság.....	6
3.6. Modern javaslatok, értelmezések	6
3.6.1. LÉT tanulmány	7
3.6.2. Megújuló Magyarországért Alapítvány	10
4. FNA definíciója, és rövid értelmezése.....	11
4.1. Piaci szereplők eredményéből származtatott FNA	11
4.2. Monetáris FNA.....	11
4.3. Fiskális FNA	13
5. Nemzetközi és magyar kísérletek, tapasztalatok	15
5.1. Finn teszt	15
5.2. Spanyol terv	15
5.3. USA, Alaszka.....	16
5.4. Kenya	17
5.5. Magyarország, Budapest, Zugló	17
6. Magyarországi mélyszegénységben élők helyzetének bemutatása	19
6.1. Aktuális jövedelmi helyzet ismertetése (jövedelemmegoszlás, átlagbér, mediánbér)	19
6.2. Mélyszegénység definiálása.....	24
6.3. Mélyszegénységben élők földrajzi lokalizálása	27
6.4. Mélyszegénységben élők képzettségének vizsgálata.....	29
6.5. Mélyszegénységben élők foglalkoztatottságának, munkavállalási kedvének vizsgálata	31
6.6. Mélyszegénységben élők egészségi állapota	36
7. FNA bevezetésének lehetőségei, pozitív és negatív tulajdonságai.....	42

7.1. Piaci szereplők eredményéből származtatott FNA bevezethetőségének vizsgálata	42
7.2. Monetáris FNA bevezethetőségének vizsgálata.....	42
7.3. Fiskális FNA bevezethetőségének vizsgálata	43
8. FNA előnyei.....	44
8.1. A vizsgált társadalmi réteg által realizált személyes előnyök.....	44
8.2. A többi társadalmi réteg által realizált személyes előnyök	45
8.3. Piaci szereplők által realizált előnyök.....	47
8.4. Állami előnyök.....	47
9. FNA kockázatai	48
9.1. A vizsgált társadalmi réteget fenyegető kockázatok	48
9.2. A többi társadalmi réteget fenyegető kockázatok	50
9.3. Piaci szereplőket fenyegető kockázatok.....	51
9.4. Államot fenyegető kockázatok.....	51
10. Összegzés, következtetések levonása, javaslattétel	53
10.1. Összegzés, következtetések	53
10.2. Javaslat	58
11. Ábra jegyzék	60
12. Irodalom.....	62
13. Fogalomtár	67

2. Annotáció

A Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Karán pénzügy és számvitel alapszakon, számvitel specializáción végeztem, és már akkor megfogalmazódott bennem az a vágy, hogy beiratkozom pénzügy mester szakra, kifejezetten monetáris és közpénzügyek szakirányra. Ennek az volt az oka, hogy életem során számos alkalommal találkoztam azzal a problémával, hogy a szegények véleménye szerint az állam vagy az aktuális kormányzat cserben hagyja őket. Személy szerint én egy olyan megyében Szabolcs – Szatmár – Bereg megyében, egy olyan kis faluban nőtem fel, amelyre halmozottan igaz a „szegénységi probléma”. Éppen ezért, hogy kitörhessek ebből a szegénységi „csapdából” 21 évesen, miután fél évig nem tudtam elhelyezkedni a környéken, 2007-ben egy utazó táskányi ruhával felköltöztem a fővárosba munkát keresni. Addigra már rendelkeztem egy közgazdasági érettségivel és egy felsőfokú számviteli szakügyintézői OKJ-s végzettséggel. Terveim között szerepelt, hogy folytatom tanulmányaimat az egyetemen, amint lehetőségem adódik rá. Pályakezdőként nagy lelkesedéssel kezdtem munkát keresni. A kezdeti nehézségek ellenére sikerült szakmában munkát találni, majd időről időre egyre jobb munkahelyre tettem szert a szorgalmamnak és a kitartásomnak köszönhetően, amivel mára stabil egzisztenciát alakítottam ki.

Nem felejtve el, hogy honnan jöttem és mit értem el, arra jutottam, hogy valamilyen formában segíteni szeretnék azoknak, akik még nem indultak el ezen az úton. 2019-ben két kisgyermekes anyukaként az látszott az első lehetőségnek erre, hogy az önkormányzati választáson a Budakesziért Függetlenek Egyesülete színeiben elindulok egyéni képviselőjelöltként. Természetesen Budakeszi életszínvonala nem vethető össze szülőfalummal, de itt is fellelhető a relatív jövedelmi szegénységben és/vagy súlyos anyagi deprivációban élő lakosok.

Ugyan a választáson képviselőként nem jutottam be, de városunk Polgármestere látván a lelkesedésemet és az elhivatottságomat felkért, hogy legyek a Pénzügyi és Költségvetési Bizottság tagja. Így most innen van lehetőségem a szakirányú végzettségemmel és a korábbi szakmai tapasztalatommal a fent leírt törekvéseimet megvalósítani. Ahhoz, hogy a jövőben még hatékonyabban tudjam ezt a célt szolgálni iratkoztam be erre a képzésre, és választottam ezt a szakdolgozati témát. Sajnos a megcélzott szakirány nem indult el, de köszönettel lehetőséget biztosítottak a téma kidolgozására.

Dolgozatomban körbejárom ennek a speciális juttatási formának a történelmi hátterét, ismertetem a közelmúltban bevezetett formáit, definícióját. Arra keresem a választ, hogy vajon milyen módon lehetne megoldani országunkban a bevezetését.

A fent ismertetett hátterem miatt fókuszálok kifejezetten a mélyszegénységben élőkre. Megvizsgálom, hogy mit jelent a mélyszegénység, milyen arányban vannak jelen a társadalomban, milyen végzettséggel rendelkeznek, milyen egészségi állapotban vannak. Arra keresem a választ, hogy a vizsgált réteg számára, milyen előnyökkel és hátrányokkal járhat ennek a juttatási formának a bevezetése, és vélhetően melyik lenne a dominánsabb.

Mindemellett kitérek arra is, hogy más társadalmi rétegek számára milyen előnyöket és hátrányokat hordozhat, beleértve a munkáltatókat és az államot is. Bár nem ők állnak a témám középpontjában, mégis ennek a juttatásnak az órájuk gyakorolt hatása közvetetten hatással van a mélyszegénységben élőkre is.

A téma választása nem kizárólag a korábban leírtak miatt foglalkoztatott. Az utóbbi években nemzetközi szinten is aktuálissá vált, egyre több országban foglalkoznak a bevezethetőségének vizsgálatával. Vannak olyan helyszínek, ahol már kísérleti jelleggel tesztelték vagy jelenleg is tesztelik a hatásait. A napi híreket olvasva, hallgatva sokszor került a szemem elé a téma, így családtagjaimmal, barátaimmal egyre többször elméltünk róla. Ezért is döntöttem úgy, hogy körbejárom, megvizsgálom, mit is jelentene az emberiség számára egy ilyen mértékű juttatási rendszer bevezetése.

3. Feltétel nélküli alapjövedelem (FNA) elvének kialakulása

3.1. Korai javaslatok, értelmezések

A definíció szerint a Feltétel Nélküli Alapjövedelem (FNA) olyan időszakos kifizetés, amelyet feltétel nélkül, mindenkinek egyénileg fizetnek ki, mindenféle rászorultsági vizsgálat nélkül, illetve nem kötik munkavégzéshez sem. Tehát rendszeresen, leginkább havonta folyósítják, nem egyszeri juttatás. Mindenképp pénzbeli (készpénz vagy banki átutalással fizetett összeg) juttatásnak kell lennie, így nem korlátozható, hogy mire költik el. Nem helyettesíthető sem utalvánnyal, sem pedig élelmiszer csomaggal. Mindenkinek jár egyénenként, anélkül, hogy megvizsgálják a vagyoni helyzetét. Nem lehet feltételhez kötni, tehát nem követelhető meg, hogy munkát vállaljon vagy már legyen meglévő állása valakinek.

Az alapjövedelem ötlete nagyjából a 18. század végén jelent meg Thomas Spence javaslata alapján helyi szinten, majd a 19. század közepén országos szinten javasolta Joseph Charlier. Angliában 1920 és az Amerikai Egyesült Államokban 1970 körül foglalkoztak vele. 1980 körül újra felbukkant Nyugat Európában, és 2016-tól világszerte népszerűvé vált.

3.2. Thomas More Utopia

1516-ban megjelent Utopia című publikációja, amelyben egy kitalált elszigetelt társadalom, vallási, politika és társadalmi szokásait írja le, ami egy kicsit a szerzetesek kolostori életéhez hasonlít. Ebben a műben Utopia lakói hozzáférnek a megfelelő megélhetési eszközökhöz, de ezek kötelező munkához vannak kötve. Ezt még nem nevezhetjük FNA-nak. Ez ilyen utópisztikus elképzelés a társadalmi jóléthez. Abban az időszakban nagy volt a nincstelenség és az emberek loptak azért, hogy ne haljanak éhen. Szigorú büntetés járt a lopásért, a legtöbb embert felakasztották. Ennek ellenére nem szűntek meg a lopások, és nem értették, hogy mitől nem elrettentő büntetés a halál a lopásért. Sajnos az emberek továbbra is éheztek, így a tőke alternatíva költsége elve alapján mérlegelték az esetleges lebukás kockázatát az éhenhalás lehetőségével szemben. Itt merült fel elsőként, hogy ahelyett, hogy halomra ölik az embereket, mely láthatóan hatástalan a lopás büntette ellen, miért nem biztosítanak nekik megélhetési lehetőséget, akár munkavégzéshez köthetően? A műben semmi nem utal arra, hogy ezt a

„megélhetést” közpénzekből kellene finanszírozni, és az sem, hogy mindenkinek. De a gondolat úttörő volt.

3.3. Johannes Ludovicus Vives

A következő hasonló gondolattal Johannes Ludovicus Vives jelent meg, aki részletes sémát dolgozott ki, hogy miért is szükséges a szegényeket foglalkoztatni. Az önkormányzatokat kell megbízni a létminimum biztosításával az ott élők részére, nem igazságszolgáltatás okán, hanem mert erkölcsileg így helyes. Ez a támogatási program a szegényeket célozza meg, de itt is munkavégzéshez köti a minimáljövedelem folyósítását.

3.4. Thomas Paine Agrárjog című 1796-os pamfletje

Paine az 1796-ban megjelent Agrárjog című művében írt először igazán a feltétel nélküli alapjövedelemnek nevezhető jövedelemről. Véleménye szerint a műveletlen föld alanyi jogon mindenkié. A földművelőt illeti a művelésből származó többlet jövedelem, ami után megfizeti az adót. Ez az alapja annak az alapjövedelemnek, amit viszont mindenki, szegény és nem szegény alanyi jogon kap a műveletlen föld alanyi jogosultsága miatt. Ebből az összegből (befizetett adó), minden személynek 21 éves korától 15 fontot, és az 50 év fölöttieknek 10 fontot kell fizetni haláláig.

3.5. Milton Friedman Kapitalizmus és szabadság

1962-ben megjelentetett Kapitalizmus és szabadság című könyvében a XII. fejezetben a szegénység enyhítésére vonatkozóan az úgynevezett negatív jövedelemadó bevezetését támogatja. Lényege, hogy egy olyan rendszer, amely megfordítja az irányt, tehát egy bizonyos szint fölött adót fizetnek az államnak, egy bizonyos szint alatt keresők pedig pénzt kapnak az államtól

3.6. Modern javaslatok, értelmezések

Az előző pontban felsorolt gondolkodók számos módon elmélkedtek azon, hogy valamilyen formában, de a rászorulókon segíteni kell. Hogy ennek éppen mi volt az oka, és milyen módon igyekeztek megoldani a helyzetet sok lehetséges változata látott napvilágot. Láthatjuk, hogy minden országban más és más a szociálpolitikai támogatásoknak összetétele. Nemzetközi szinten a Basic Income Earth Network (BIEN) szervezet 1986 óta foglalkozik az FNA kérdéssel. Minden évben tartanak konferenciát, idén a COVID19 világjárvány miatt online 2012. augusztus 19 és 21 között volt. Mivel a

dolgozat témája, hogy Magyarországon milyen hatásai lennének az FNA bevezetésének, nézzük meg, hogy nálunk kik és milyen formában javasolják a bevezetését.

3.6.1. LÉT tanulmány

Magyarországon 2014. január 11-én a „LÉT” független szakértői csoport egy 98 oldalas tanulmányt mutatott be a 25-50-75 A LÉT címmel, melyben pontosan kidolgozta az FNA rövid időn belüli bevezetésének programját. A tanulmány szerint így Magyarországon először megszűnne a nincstelenség és a mélyszegénység.

A kidolgozott konstrukció szerint „A LÉT egy zéróösszegű, fenntartható jövedelem-újraelosztó alapintézmény, amely egyszerre dinamikusan piac-ösztönző és nagy erejű társadalmi integráló rendszer.”¹ Javaslatukban leírják, hogy először is a munkaerőpiacon a bruttó béreket csökkenteni kellene és bevezeti egy új közteher formát, amit „LÉT-HO”-nak nevezhetnénk el.

Ha ezt a kettőt egyszerre tesszük meg, akkor ennek eredménye a nettó bérek átlagos emelkedése, és ez az alacsony keresetűeknél nagyobb arányban jelentkezne. A vállalkozásoknál is végbe menne egy megtakarítási esemény, hiszen a kisebb bruttó bér után kevesebb lenne a vállalkozást terhelő adók összege. Valamint a szociális ellátások esetében pedig azokat a juttatásokat szüntetnék meg, amelyek összege kisebb, mint a LÉT pénz összege, illetve amelyek annál magasabbak, azok összegét a LÉT pénz összegével csökkentenék, és továbbra is folyósítanák.

Az így ki nem fizetett pénzek a LÉT fedezetéül szolgálnának, amelyet mindenki számára a Magyar Államkincstár folyósítaná. A gyermekek 25.000 forintot, a felnőttek 50.000 forintot, és a gyermeküket váró nők 75.000 forintot kapnának fejenként. A tanulmány szerint a LÉT programot 94%-ban fedezné a meglévő és hasonló célt szolgáló bevételek és kiadások átrendezése.

Javaslatuk szerint „a LÉT forrásaihoz nincs szükség az oktatás, a felsőoktatás, az egészségügy, a kultúra, a kutatás-fejlesztés, a szociális védelem, a környezetvédelem, a tömegsport, a biztonságpolitika, a lakossági szolgáltatások, a tömegközlekedés előirányzatainak megnyirbálásához, vagy a nyugdíjak csökkentéséhez. Nem számoltunk az ÁFA, a TAO, a jövedéki és helyi adók, s a járulékok növelésével sem. Igazságossági és közgazdasági megfontolásokból is egyetértünk az SZJA progresszívvá tételével, de az

---

¹ „LÉT” független szakértői csoport – 25-50-75 A LÉT 4. oldal

abból várható többletbevételeknek is csak mintegy az ötödét számítottuk be a LÉT forrásai közé.”²

Az SZJA progresszívvé tételével kapcsolatban fenntartásaim vannak. A gazdaságpolitikában vannak olyan eszközök, az úgynevezett automatikus fiskális stabilizátorok, bevételi és kiadási függvények, amelyeket bele lehet programozni a költségvetésbe és úgy tud ezeken keresztül a gazdaságpolitika beavatkozni a gazdaságba, hogy külön döntést kellene erről hoznia.

Ha nem ilyen stabilizátorokra van a gazdaságpolitika építve, akkor eseti döntéseket kell meghoznia a politikának, amely hosszú és bonyolult procedúrát jelent, hiszen a költségvetést, melyet már előző évben elfogadtak nem lehet csak úgy módosítani. Már az is hosszú időbe telhet, hogy felismerje annak szükségességét, hogy cselekednie kell, addig értékes időt veszíthet a gazdaságpolitika.

Ha felismerte, akkor is még ki kell találnia, hogy milyen eszközökkel és hogyan avatkozik be a gazdaságba, így hónapok, de akár egy év is eltelhet mire konkrétan cselekedni kezd. Ennek kiküszöbölésére lehet bele tervezni a költségvetésbe az automatikus fiskális stabilizátorokat, mint például bevételi oldalon a fentebb említett többkulcsos adórendszert. Ez azért jó, mert ha nőnek a jövedelmek, akkor ezek belenőnek a többkulcsos adóba, több adót kell fizetni, ha pedig csökkennek, akkor kicsúsznak a magasabb sávból és automatikusan kevesebbet kell fizeni.

Ez elméletben jó módszernek látszik, azonban soha nem veszi számításba az emberi tényezőt. Magyarországon 2012 óta tisztán egykulcsos az SZJA, ami 2016 óta 15%. Korábban két vagy három, sőt volt olyan időszak is, ami ötkulcsos is volt. Az egykulcsos SZJA előtt a munkáltatók és a munkavállalók egyaránt nagyobb hajlandóságot mutattak a munkabérek kisebb összegre való bejelentésére. Nagyobb volt a feketén és szürkén foglalkoztatottak aránya. Ennek nagyságáról nemcsak becslések készültek, de több kutatás is leírja, hogy az okok között a legjelentősebb a többkulcsos adórendszer volt.

Egyszerűen nem akartak az emberek magasabb adósávba kerülni és több adót fizetni. Az emberek ambivalensen állnak az államhoz. Egyrészt elvárja az államtól a gondoskodást, de ugyanakkor jelen van egy bizonyos fokú bizalmatlanság is vele szemben, és

---

² „LÉT” független szakértői csoport – 25-50-75 A LÉT 6. oldal

egyszerűen ki akarják játszani a szabályokat. Genetikailag bele van kódolva az emberbe. Valakiben jobban dolgozik ez az érzés valakiben kevésbé. Ez már szociológiai kérdéseket boncolgat, amibe itt nem szeretnék ennél jobban belebonyolódni, de tény, hogy az emberek egy része úgy gondolja, hogy ha vinni akarja valamire, akkor bizonyos esetekben megengedhető a szabályok megszegése, a törvények kijátszása.

Tehát, amikor többkulcsos volt az adórendszer, akkor sokkal nagyobb volt a rejtett gazdasági tevékenység, míg mióta csak egykulcsos rendszerünk van, nem éri meg eltitkolni a bevételeket, mert nem éri meg a lebukás kockázata. Tőke alternatíva költsége. Azaz véleményem szerint, ha a LÉT rendszer bevezetése együtt járna az SZJA progresszív tételével, ismét növekedne a fekete és szürke foglalkoztatottság mértéke. A már fentebb említett Nobel díjas közgazdász Milton Friedman is kifejtette a Kapitalizmus és szabadság című könyvében a X. fejezetben, hogy megvizsgálta a progresszív jövedelemadót, melyet bevezettek a jövedelem újraelosztása érdekében, hogy igazságosabbá tegyék a dolgokat, azonban megállapította, hogy a gazdagok számos kiskaput találtak, hogy elkerüljék a magasabb adósávba tartozást, így semmissé téve az újraelosztási hatásokat.

Miért akarják büntetni azokat a dolgozókat, akik magasabb bért keresnek? Éveken keresztül tanulnak, akár egynél több diplomát szereznek, nyelvvizsgával rendelkeznek, a verseny piacon a sok magasan képzett versenytárossal szemben elnyerik azt az állást, amivel magas fizetésre tesznek szert. Magas a velük szemben támasztott követelmény, nagy felelősséget vállalnak, ledolgozzák becsülettel a napi 8, vagy akár 10 órát is, és ezért cserébe arányaiban fizessenek magasabb adót azért, hogy másnak a semmiért oda adják? Ezen az alapon a magas bért keresők ismét inkább abba az irányba fognak elmozdulni, hogy nem fogják bevallani, hogy igazából mennyit keresnek, mert nem akarják, hogy elvegyék azt, ami jogosan őket illeti.

A LÉT képviselői úgy gondolják, hogy a progresszív adó vesztesei is nyertesek lesznek, hiszen a mai világban bárki elveszítheti a munkáját, nem lesz jövedelme, nem tudja fizetni a számláit, a hitelét. De a LÉT bevezetésével mindenki megnyugodhat, hiszen lenne biztos jövedelme, és átvészelhetheti a nehéz időszakot. Ez igaz lehetne, ha egy olyan összeget lehetne adni, ami valóban kiségitené az érintetteket ebben az időszakban. De a tanulmányban javasolt 50 ezer Ft a progresszív adóval sújtott dolgozókat nem segítené ki. A középosztály nagy része egészen biztos, hogy képes és hajlandó diverzifikálni a vagyonát, és megtakarításokat képeznek a nehéz időszakokra. Kockázati társadalomban

élünk, és mindenkinek vállalnia kell a saját döntéseiért a felelősséget. A progresszív adóval súlytandó középosztály magas kockázatot vállal azért, hogy magas bért keressen. Igazságtalanság lenne tőlük arányaiban magasabb adót beszedni.

3.6.2. Megújuló Magyarországért Alapítvány

Az alapítványt 2014-ben a Párbeszéd Magyarország párt hozta létre, azzal a céllal, hogy népszerűsítse a baloldali értékvilágot. A politikai párt egyik legfontosabb célkitűzésévé tette az Alapjövedelem bevezetését. Az általuk készített vitairat a Biztos alap, javaslat az alapjövedelem magyarországi bevezetésére címet viseli, mely a LÉT tanulmány továbbfejlesztett változata és 2015-ben mutatták be.

Egy baloldali politikai párt által készített javaslat, melyben a jelenlegi kormánypárt vezetését kritizálja folyamatosan. Politikai nézetekre alapozott alapjövedelem bevezetéséről a dolgozatomban nem szeretnék véleményt alkotni, ezért csak egy részt szeretnék idézni a tanulmányból: „Az alapjövedelem bevezetési költségeinek bő fele a szociális kiadások és az szja-rendszer reformjával finanszírozható. Az alapelv itt a Fidesz-kormány előtti időszakban megszokott társadalmi szolidaritáshoz való visszatérés és a szociális támogatások radikális leegyszerűsítése.

Ennek megfelelően a helyreállított felső kulcsból, valamint az alacsonyabb keresetűek és munkajövedelemmel nem rendelkező családok számára nem elérhető családi adókedvezmény megszüntetésével megteremthető a kiskorúak alapjövedelme fedezetének döntő része.”³ Tehát itt is visszaépítenék a magasabb adókulcsot, ezáltal ismét progresszívvé tennék az szja fizetését. Előző pontban leírtam ezzel kapcsolatos véleményemet, mely itt is helyt álló.

---

³ MEGÚJULÓ MAGYARORSZÁGÉRT ALAPÍTVÁNY – Biztos alap, javaslat az alapjövedelem magyarországi bevezetésére, 21-22 oldal, Forrás: https://mmaa.hu/wp-content/uploads/2020/10/mmaa_alapjovedelem_vitairat-final-2_0.pdf

4. FNA definíciója, és rövid értelmezése

4.1. Piaci szereplők eredményéből származtatott FNA

Talán az egyik kevésbé ismert finanszírozási formája az FNA-nak, amikor ennek az alapját piaci szereplők eredményéből származtatják. Erre van példa az USA-ban, Alaszkában, ez részletesen a későbbekben kerül majd bemutatásra.

A lehetőség lényege, hogy részben mind a fiskális, mind a monetáris politikától függetlenített rendszer kerül alkalmazásra egy, vagy több, hosszú távon stabilan tervezhető jószág előállításából befolyó bevétel adja az FNA-ként kiosztható összeget.

Azaz megfelelő törvényi háttérrel hosszú távon tervezhető forrásból lehetne ennek segítségével megteremteni az FNA alapját. Ennek egyik előnye, hogy a bevezetését követően a napi politika nem számolna az innen esetlegesen beszédhető összeg felhasználásával, nem képezne kampány, vagy közvetlen politikai eszköz alapját.

További előnye, hogy részben, vagy egészben inflációkövető lenne az alap, így a folyósított FNA összege is, hiszen az alapot képző előállított jószág ára is követi az inflációt, így az abból befolyó bevétel nominálértéke is folyamatosan emelkedik. Vizsgálandó természetesen, hogy reálértéken is megfelelő mértékű-e a növekmény?

Hátránya lehet azonban az előállítás esetleges – előre nem tervezhető – ingadozása, aminek bekövetkezte esetén, a nagy mértékben az FNA-ra támaszkodók életminősége hirtelen válhat bizonytalaná.

Amennyiben éves bázisképzéssel bábáskodik az állam a befolyó bevételek újraelosztása fölött, úgy ez részben eliminálható, hiszen egy év után kerül újraelosztásra a befolyt összeg, azonban így annak reálértéke is egy évvel csökken. Megfontolandó, hogy milyen ciklikusság biztosítja a legjobb ár/érték arányt a felhalmozás és újraelosztás között.

Továbbá föl kell készülni arra az időre, amikor a forrás alapjául szolgáló jószág elfogy és/vagy elértéktelenedik, piacképessége marginálissá válik. Ezt az államnak időben észre kell vennie, és időben lépéseket kell tennie, hogy fokozatosan tudja új alapokra helyezni az FNA finanszírozását.

4.2. Monetáris FNA

Az előzőtől teljesen eltérő alapokon nyugvó megoldás a monetáris FNA, azaz nem létező pénz pumpálása a gazdaságba az állampolgárok bankszámláján keresztül. Ez alapján a

jegybank, egy saját maga által – tehát a kormányzattól függetlenül – meghatározott összeget utal ki minden egyes állampolgár részére, azaz exogén módon bővíti a gazdaságban forgó pénz mennyiségét.

A Modern Monetáris Elmélet (továbbiakban: MME) szerint létezik az a pénzmennyiség, aminek a létrehozása nem generál inflációt, hanem a ma eladásra nem kerülő (= megromló, elavuló) termékek értékesítését idézi csak elő. Ezzel direkt módon pörgeti a gazdaságot, és – kicsit nyakatekert logikával ugyan –, de környezetvédelmi hatással is rendelkezik: hiszen a legyártott / megtermelt jóságok fölhasználásra kerülnek, nem válik fölöslegessé az előállításához szükséges energia és nem válik maga a jóság azonnal a környezetet terhelő hulladékká.

Ez egyébként nem csak fizikai jóság előállítása, hanem szolgáltatások esetében is érvényesülhet: egy a munkára szánt idejének mindössze 70%-át értékesíteni tudó szolgáltató, amennyiben a monetáris FNA bevezetését követően a munkaidejének 90%-ban fog tudni szolgáltatni, nem fogja feltétlen úgy érezni, hogy a piac elviseli az áremelést.

Konkrét példa: fodrász 06:00-kor kezd dolgozni, és 08:00-ig folyamatosan van vendége, majd az fehérgalléros munkaidőt követően, 16:00-tól 18:00-ig ismét, de a kettő között sok a kihasználatlan időablak. A monetáris FNA bevezetése után viszont olyan ügyfelek is jelentkezhetnek, akik részben kitöltik ezeket a hézagokat. Az ügyfeleknek új szolgáltatás igénybevételére nyílik lehetőségük, a szolgáltató plusz bevételre tesz szert úgy, hogy közben a munkaideje nem hosszabbodik meg. (Zárójelben jegyzem meg, a fiskális politika ezáltal többlet adó- és járulékbevételhez jut!)

A pénz létrehozásával azt a fedezeti pontot, azt a mennyiséget kell megtalálnia a jegybanknak, ami még nem terheli túl a piacot, mert addig nincs infláció növelő hatása.

Ez többféle módon is kivitelezhető: egyik lehetőség, hogy szó szerint korábban nem létező pénzt utal a jegybank minden állampolgár bankszámlájára (hogy melyikre, milyen módon, az majd a 7. fejezetben kerül kifejtésre), minden egyéb jelenleg is létező jegybanki tevékenység mellett.

Azonban elképzelhető úgy is, hogy részben, vagy egészben megszűnik a jegybanki kötvénykibocsátás és a jelenleg kifizetésre kerülő, a kibocsátott kötvények után járó kamatok összege kerülne a jövőben kifizetése az állampolgárok részére FNA címen.

Ennek előnye, hogy semmilyen módon nem terheli, nem érinti és nincs is befolyása alatt a fiskális politikának, legalábbis mindaddig, amíg nem éri el azt a mértéket, hogy inflációnövelő hatást generáljon.

4.3. Fiskális FNA

A fiskális FNA az az alap elképzelés, ami a legtöbbször fejében először körvonalazódik, amikor a téma fölmerül: az állam adó- és járulékbefvételei bekerülnek a közös kalapba, majd abból, a sok egyéb támogatás, juttatás és szolgáltatás biztosítása mellett a z FNA is folyósításra kerül az állampolgárok részére.

Ennél a típusnál a legösszetettebb, hogy mi biztosítja a fedezetet. Egyrészt megfelelő mennyiségű forrást kell biztosítani az államkasszába befolyó bevételekből, másrészt meg kell határozni, hogy a FNA folyósítás mellett milyen juttatások kerülnek kivezetésre a szociális védőhálót biztosító rendszerből.

Az eredeti elképzelés szerint olyan összeg folyósítása a cél, amivel az alap életvitel minden egyéb bevétel nélkül fenntartható. Ez alapján példálózó jelleggel megszüntetésre kerülne a munkanélküli segély, a táppénz, a Csed/Gyed/Gyes, családipótlék. Hiszen ezek olyan támogatások, amik valamilyen munkaképtelen állapotban segítik az állampolgár megélhetését és adják meg azt a létbiztonságot, hogy testileg, lelkileg átvészelje az újbóli munkaképes állapot eléréséig tartó időszakot.

Kiterjesztett formájában azonban minden egyéb juttatás és szolgáltatás megszüntetésre kerül, tehát ebből finanszírozható az oktatás és az orvosi kezelés kivételével minden, azaz például a nyugdíj is. Ebben a verzióban, az előző típusokhoz képest kissé jelentősebb mértékű alapjövedelem az alapja az egyén életének teljes körű finanszírozásához.

Egyik oldalról ebből kell tudnia kielégíteni az állampolgárnak, minden nélkülözhetetlen szükségletét, hiszen, ha ez lehetséges, akkor az FNA bármilyen élethelyzetben biztosítja az alapvető méltóság megőrzéséhez szükséges javakat. Másik oldalról rákényszerítheti, hogy az előttről az összeg fölött szerzett jövedelmet ne csak fölélje, hanem legalább részben befektesse, aminek segítségével biztosabb időskort alapozhat meg saját maga számára, esetleg utódai jövőjét könnyítheti meg vele.

Nehézsége ennek a rendszernek a ciklikusság: mivel a szabályozása a mindenkori végrehajtó hatalom kezében van, így nem tervezhető (a jelenlegi választási rendszerben legalábbis) négy évnél hosszabb távon.

Amennyiben kétharmados jogszabály védi, úgy a reálérték követés szenvedhet csorbát, amennyiben egyszerű többséghez kötött jogszabály határozza meg a feltételeket, úgy rendkívül bizonytalan, hogy vajon a következő választás után megmarad-e egyáltalán az a rendszer, amire a dolgozat vizsgált társadalmi rétege építi az életét, vagy ha meg is marad, milyen mértékben változik / szűkül az ellátottak köre, vagy az ellátás mértéke.

5. Nemzetközi és magyar kísérletek, tapasztalatok

5.1. Finn teszt

Finnországban egy két éves teszt időszak alatt vizsgálták meg, hogy milyen hatással van a feltétel nélküli alapjövedelem a részt vevők életére. A projektet 2017 és 2018 között vezényelték le 2.000 véletlenszerűen kiválasztott (25-58 év közötti) munkanélküli részvételével. Az összeg amit kaptak 560 EUR volt (akkori árfolyamon számolva közel 175 ezer forint), mely mellé semmilyen feltételt nem társítottak, tehát nem volt kötelező állást találniuk, valamint ha mégis munkába álltak, akkor nem csökkentették az alapjövedelem összegét. Ezen időszak alatt ők nem kaptak munkanélküli segélyt. Viszont volt egy kontroll csoport is, akik ugyan úgy kapták tovább a segélyt.

Már első ránézésre érezhető, hogy ez a két év és a vizsgált sokaság nevetségesen kevés volt ahhoz, hogy érdemi változás következzen be bárkinek is az életében, illetve, hogy választ kaphassanak az alap kérdésre. A vizsgálatot lebonyolító Helsinki Egyetem kutatói 81 mélyinterjún keresztül értékelték a tesztidőszak eredményeit.

Általánosságban elmondható, hogy ugyan a munkavállalási kedven nem sokat javított a kapott összeg, azonban a kontrollcsoporthoz képest sokkal kiegyensúlyozottabbak, elégedettebbek lettek az emberek ez életükkel. Pozitív hatással volt a mentális egészségükre, kevésbé voltak depressziósak. Nagyobb volt az önállóság érzete, az anyagi biztonság és a jövőbe vetett hit.

5.2. Spanyol terv

2020 áprilisában a spanyol közgazdasági miniszter bejelentette, hogy Spanyolország a feltétel nélküli alapjövedelem bevezetését tervezi. A koronavírus okozta gazdasági visszaesés a legfőbb oka, hogy fontolóra vették a bevezetését, azonban nem csak átmeneti időre, hanem hosszú távra terveznek vele.

2020 júniusában bevezették. Azaz mégsem. Alapjövedelem, de nem mindenki kaphatja meg. Tehát itt nem érvényesül az FNA alapdefiníciója. „A rászorulókat az őket megillető segélyeknek akár a többszörösét is megkaphatják. A támogatás családoknak jár, és annál magasabb minél több gyermek él egy fedél alatt. Három vagy több csemete után 1025

eurót kapnak a szülők havonta, ami éves szinten a jelenlegi árfolyam mellett 4 és félmillió forintot jelent. Az „alapjövedelemre” 2,3 millióan lehetnek jogosultak.”⁴

Na de akkor miért nevezik alapjövedelemnek? Hiszen, ha nem mindenkire érvényesíthető, akkor tulajdonképpen ez egy segély jellegű támogatás. A kormány azzal indokolta, hogy ez a pénz csak a legszegényebbeknek jár és az a célja, hogy mindenkinek legyen bevétele, tehát ne haljon éhen és méltó körülmények között éljenek. Aki dolgozik az nem kapja ezt az „alapjövedelmet”, hiszen neki már van alapjövedelme az ő gondolkodásuk alapján, ha pedig nincs, akkor az állam ad neki.

Ilyenkor felmerülhet a kérdés, hogy vajon megéri-e dolgozni, ha az állam amúgy is ad pénzt. Kérdés, hogy az mire elég? Spanyolországban évi 10.070 EUR/fő-ben (258 Ft/EUR-val átszámítva az 2.598.060 forint) határozták meg az alapvető életszínvonalhoz szükséges bevétel minimum összegét. Azaz keresetből vagy segélyből, de mindenkinek közel 216.505 Ft lehet a havi jövedelme. Magyarországon éppen most fogják 2022. január 1-től 200.000 forintra emelni a minimálbért. Tulajdonképpen reálisnak tűnik az összeg.

Spanyolország esetében nem tudunk levonni sem pozitív sem negatív következtetéseket, hisz végül nem az FNA került bevezetésre.

5.3. USA, Alaszka

1976 óta egy megállapodás miatt az Amerikai Egyesült Államok egyik államában, Alaszkában úgy fizetnek FNA-t, hogy az évi olajtermelésből származó bevétel 25%-át osztják szét azok között, akik legalább egy éve az államban laknak, és nem lehet korábban elítélt bűnöző. Ez az összeg évről évre változó, függ egyrészt a kitermelt olaj mennyiségétől és az olaj világpiaci áráról is. De 2020-ban ez az összeg 1.114 dollár/év/fő és a gyerekekre is vonatkozik. Tehát egy öt fős családban ez 5.570 dollárt jelent egy évben.

Ez a támogatási forma mai napig működik és nem volt szükség az adózási rendszer gyökeres reformálására sem.

---

⁴ SIPOSHEGYI Zoltán – Spanyolország: nem alap a jövedelem, Forrás: <https://hu.euronews.com/2020/06/29/spanyolorszag-nem-alap-a-jovedelem>

5.4. Kenya

Ebben a kelet afrikai országban a GiveDirectly nevű nonprofit szervezet egy igen komoly vizsgálatot indított el 2017-ben, ahol egyetemes alapjövedelmet ad a „kísérletben” részt vevők számára. Kenya nyugati régiójában kiválasztottak közel 300 falut, amit 4 csoportra osztottak:

- Az első csoportban felnőtteként kb. 0,75 dollárt kapnak naponta, 12 éven keresztül. Ez a hosszú távú alapjövedelem csoport. A pénzt készpénzben kapják és a helyi valutában fizetik ki.
- A második csoport a rövid távú alapjövedelem csoport, akik ugyan annyit kapnak, mint az előző csoportban, de csupán két évig.
- Van egy „rövidtávú” csoport is, ahol a segélyezettek ugyan annyit kapnak, mint a rövid távú alapjövedelem csoport, de nettó jelenértékben előre egy összegben kapják meg.
- És végül van egy kontroll csoport is, amely nem kap alapjövedelmet.

A teszt indítása előtt a szervezők végeztek néhány interjút az ott élőkkel, amiben megkérdezték őket, hogy mit tennének, ha ilyen jellegű plusz bevételhez jutnának. A megkérdezettek többsége azt válaszolta, hogy nem költené el, hanem megtakarítaná a gyermekei oktatására.

A kísérlet részben azt a konzervatív szemléletet szeretné megcáfolni, hogy ha „ingyen” pénzt adunk a szegényeknek, azok nem a jövőjük megváltoztatására használnák fel. A tanulmány részleteit olvasgatva azért leszögezük, hogy az itt zajló kísérlet eredménye nem feltétlenül ad választ arra, hogy a világban máshol is ugyan így működne e. Hiszen a Kenyától gazdagabb országokban, városias körülmények között élők más szükségletekkel rendelkeznek, mint egy nagyon szegény kis ország picike falujában élők. Más hatásai lehetnek az alapjövedelem bevezetésének egy fejlődő és fejlett ország tekintetében.

5.5. Magyarország, Budapest, Zugló

2015 márciusában a zuglói képviselő testület bevezette a minimumjövedelmet. „A minimumjövedelem azt jelenti, hogy a kerület 26 ezer forintig kipótolja mindazok jövedelmét, akiknek ennél kevesebb bevételük van. A rendelet másik legfontosabb pontja a lakásfenntartási támogatás. Ez az adósságok kialakulásával és felhalmozódásával, a

közüzemi szolgáltatások kikapcsolásával és a lakhatás elvesztésével szemben nyújt védelmet.

A fentieket egészíti ki továbbá az adósságkezelési támogatás, amely megakadályozhatja a családok eladósodását. Bevezetik az eseti szociális segélyt is, amely a hirtelen jelentkező többletkiadások fedezésére nyújt támogatást. A kisgyermekes családok számára pedig a tanévkezdési támogatásban részesülők körének kibővítése jelent segítséget: idén őszől ugyanis már az óvodába járó gyermekek is megkapják a tanévkezdési hozzájárulást. A koncepció kapcsán a testület a születési támogatás összegét 30 ezer forintra emelte.”⁵

A rendszer, amit bevezettek nem az FNA, hiszen csak az kaphatja meg aki rászorul, tehát feltételhez kötik. A spanyol példához hasonlóan itt sem tudunk érdemi következtetéseket levonni a klasszikus FNA-ra vonatkozóan.

---

⁵ ZUGLÓI LAPOK – Minimumjövedelem Zuglóban, Forrás:

<https://www.zuglo.hu/minimumjovedelem-zugloban/>

6. Magyarországi mélyszegénységben élők helyzetének bemutatása

6.1. Aktuális jövedelmi helyzet ismertetése (jövedelemmegoszlás, átlagbér, mediánbér)

Ahhoz, hogy lássuk és megértsük a jelenlegi jövedelmi helyzetet, először is tekintsünk vissza egy kicsit a múltba. Nem kell nagyon messze mennünk, csupán a rendszerváltozás időpontjáig. Nem véletlenül ez a neve, Magyarország rendszerének alapvető módosítása történt meg akkor.

Én személy szerint nem emlékszem az előtte lévő időszakra, hiszen 1986-ban születtem, tulajdonképpen az előző korszak végén. Csak szüleim elbeszélései alapján, illetve az iskolában tanultak alapján „ismerem” a rendszerváltozás előtti korszak sajátosságait. Ami a foglalkoztatást illeti, akkoriban mindenki dolgozott. Legalábbis papíron. Szüleim mesélték, hogy aki nem dolgozott és a rendőrök igazoltatták, hogy miért lézeng az utcán, azt bevitték a börtönbe. A személyi igazolványába pedig bekerült, hogy közveszélyes munkakerülő. Ezen gyerekként csak mosolyogtam, de ez valóban így volt.

Az Állam, mint a Nagy Testvér mindenkinek biztosított munkát. „Dolgoznia kellett”, ami nem volt egyenlő azzal, hogy ténylegesen dolgozott e vagy sem. Szintén elbeszélésekből tudom, hogy volt, aki bement a munkahelyére, de végig unatkozta a munkaidejét, hiszen vagy nem volt mit tennie, vagy épp csak lusta volt dolgozni. Nem számított! A lényeg, hogy hivatalosan nem volt munkanélküli. Akkoriban ez a fogalom ismeretlen volt. A vidéki TSZ tanyák is ezt a célt szolgálták.

Kis falumban, ahol felnőttem Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Géberjénben szintén volt TSZ. Még a végére emlékszem is, amikor a nagy kombájnok és traktorok aratáskor jöttek mentek ki és be a telepre. A közösen megtermelt javakat a TSZ-ben összegyűjtötték, majd ledarálták és zsákolták. Mindenki kapott belőle, a többit pedig vitték a központba. Tulajdonképpen mindenki kapott fizetést. Valamennyit. Az adó fogalmát sem ismerték az emberek.

Az Állam adott egy általa gondolt munkabért a dolgozónak az általa elvégzett munkáért, amiből fent tudta tartani magát és családját. Ez az érzés, ez a gyakorlat beleivódott az abban a korban élőkbe. Ők mai napig úgy gondolják, hogy majd az Állam mindent megold. Biztosítson az Állam minden jót, mert az jár, mert ez korábban természetes volt. Mivel nem fizettek adót, vagy legalábbis akkoriban nem nevezték nevén a gyereket, így

nem érezték azt, hogy ők is részesei ennek a folyamatnak. Hogy az Államnak miből vannak a bevételei nem is tudták.

Miután bevezették az adózás rendszerét, és bizonyos jogcímenek adót kellett fizetniük az állampolgároknak a munkabérükből, máris elárulva érezték magukat. Sokan vannak, akik ma is emlegetik, hogy régen minden jobb volt a Kádár-rendszerben, mindenkinek volt munkája, nem kellett küzdeni mindenért, mert az Állam adta. Ezek az emberek ebből a korszakból ma is úgy vélik, hogy oldjon meg minden gondot az Állam anélkül, hogy ők bármivel is hozzájárulnának a közjóhoz. Sajnos egy részük tovább örökíti ezt a látásmódot az utódaikba is, így nagyon nehezen kopik ki a köztudatból. De nem véletlenül történt meg a rendszerváltás, hisz a többség belátta, hogy az a rendszer fenttarthatatlan volt.

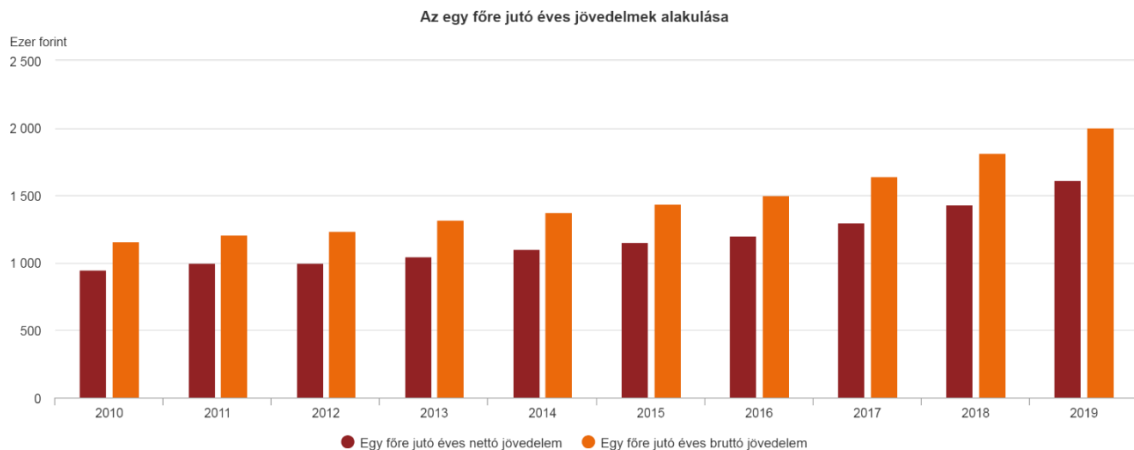
A rendszerváltást követően az emberek kikerültek a szabad versenypiacra, ami sok szempontból megváltoztatta az emberek életét. Mindenki magának harcolhatta ki a számára legmegfelelőbb állást és a hozzá tartozó bért.

Számos makrogazdasági tényező befolyásolja a háztartások jövedelmi helyzetét. Három meghatározó tényezőt emelnék ki, az árszínvonalat és a foglalkoztatást, valamint a gazdaság teljesítőképességét. Az árszínvonal tartós emelkedésével nő az infláció, melynek hatására a pénz vásárló ereje csökken. Ugyanazért a bérért a dolgozó kevesebb terméket tud megvásárolni.

A foglalkoztatás tekintetében lényeges, hogy mekkora az országban a munkanélküliségi ráta, hol és mekkora a munkanélküliek száma. Természetesen minél kisebb annál jobb a foglalkoztatás aránya. Magyarországon a COVID-19 hatására például 2020 első felében drasztikusan csökkent a foglalkoztatás, emberek százai veszítették el állásukat, mely főleg a turizmus és vendéglátóipart érintette negatívan.

„Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 2 millió 6 ezer forint volt, 10,5%-kal magasabb, mint az előző évben. Az egy főre jutó éves rendelkezésre álló nettó jövedelem – 12,5%-os növekedés mellett – 1 millió 611 ezer forintot tett ki.

1. Kép: Az egy főre jutó éves jövedelmek alakulása, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgtrsadalmikirekesztds>

A háztartások jövedelmének három fő összetevője a munkavégzésből származó, a társadalmi és az egyéb jövedelem. 2019-ben folytatódott a jövedelemszerkezet javulása, tovább nőtt a munkavégzésből származó jövedelem aránya, ami 2010-ben az összjövedelem 65,3, 2018-ban 73,7, 2019-ben 74,3%-át tette ki. Emellett a társadalmi jövedelmek részaránya fokozatosan csökken, 2010 óta 32,5%-ról 23,8%-ra. Az egyéb jövedelem részaránya az előző évekhez képest emelkedett, 2,0% volt 2019-ben.

- A munkajövedelem 88,5%-át a munkaviszonyból származó jövedelem tette ki, összege egy főre vetítve 1 millió 319 ezer forint volt, 10,8%-kal meghaladva a 2018. évi értéket. A vállalkozásból származó jövedelemmel együtt az egy főre vetített bruttó munkajövedelem 11,5%-os növekedés mellett 1 millió 490 ezer forintot tett ki.
- A társadalmi jövedelmek egy főre számított éves összege 477 ezer forintot ért el 2019-ben. Összetételét tekintve a legnagyobb részarányt (81,3%-ot) az öregségi ellátások adták, egy főre vetített éves átlagos összegük 387 ezer forint volt, 5,7%-kal magasabb, mint 2018-ban. A családdal, gyermekekkel kapcsolatos ellátások egy főre vetített éves összege 7,7%-os növekedés mellett 68 ezer forint volt, részarányuk a társadalmi ellátásokon belül 14,4%-ot képviselt.
- Az egyéb jövedelem az összes jövedelem 2,0%-át adta, egy főre vetített éves átlagos összege 40 ezer forintot tett ki.

A háztartások jövedelmi helyzete regionálisan jelentősen eltért. 2019-ben kismértékben nőtt a legmagasabb, illetve a legalacsonyabb jövedelemmel rendelkező régiók közötti különbség. Budapesten az egy főre jutó éves átlagos jövedelem 2 millió 641 ezer forint volt, az országos átlag 1,3-szerese. Észak-Alföldön az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 1 millió 658 ezer forintot tett ki, 17,3%-kal elmaradva az országos átlagtól.

A háztartások jövedelemszerkezete Dél-Dunántúlon a legkedvezőtlenebb, ahol a munkajövedelem aránya az összjövedelmen belül 67,2% volt, 15,3 százalékponttal alacsonyabb, mint az országos átlag. Ebben a régióban volt a legmagasabb a társadalmi jövedelmek aránya (30%). A legkedvezőbb jövedelemszerkezettel továbbra is Pest régió háztartásai rendelkeztek, ahol a munkajövedelem részaránya 78,2, a társadalmi jövedelmeké pedig 20,7% volt.

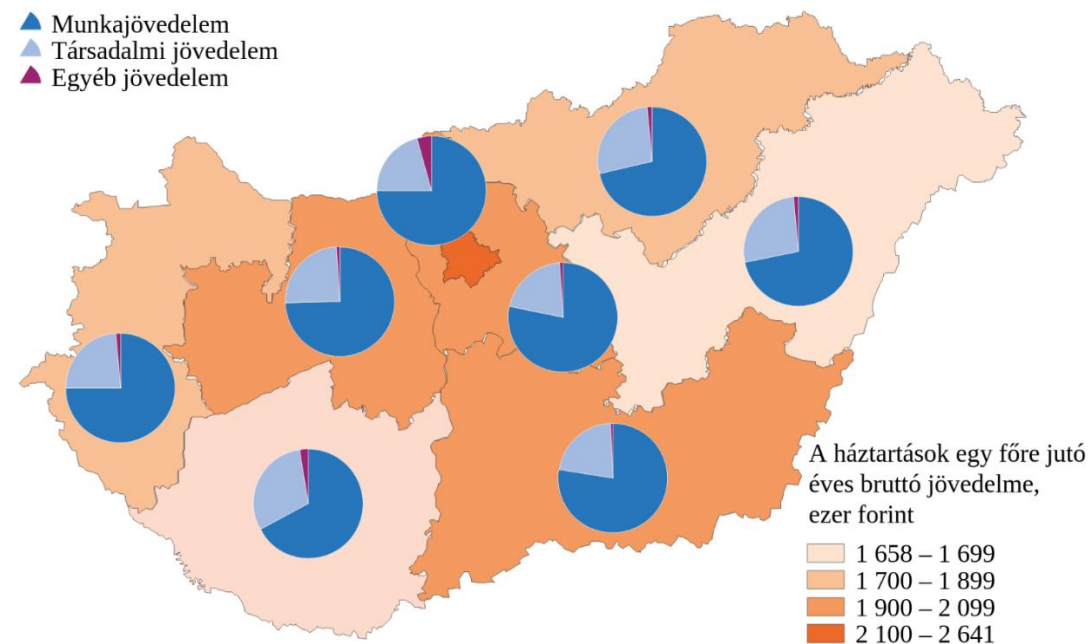
A jövedelmek nagysága követi a települési hierarchiát: minél nagyobb lélekszámú településen élt egy háztartás, annál magasabb egy főre jutó bruttó jövedelemmel rendelkezett. A megyei jogú városokban az éves bruttó jövedelem 8,1%-kal meghaladta az országos átlagot, egy főre vetítve 2 millió 169 ezer forintot tett ki. Az egyéb városokban 4,8%-kal maradt el az átlagtól a fejenkénti jövedelem. Nőtt a községek országos átlagtól való elmaradása, ami 2018-ban 12,5, 2019-ben 17,7% volt.”⁶

---

⁶ KSH – A háztartások életszínvonala 2019:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>

A háztartások egy főre jutó éves bruttó jövedelmének nagysága és megoszlása régióként, 2019

Kép: A háztartások egy főre jutó éves bruttó jövedelmének nagysága és megoszlása régióként, 2019, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgtrsdalmikirekesztds>

„A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 2020 decemberében 449 400 forint volt, 10,6%-kal magasabb (2019 decemberében 406 330 forint volt), mint egy évvel korábban. A decemberi átlagkereseteket átlagosan 66 100 forinttal növelték a nem rendszeres kereseti elemek (jutalom, prémium). 2020. január–decemberben a bruttó átlagkereset 403 600, a kedvezmények nélkül számolt nettó átlagkereset 268 400 forintot ért el, mindkettő 9,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest.”⁷

A mélyszegénységben élők átlagkeresete nyilvánvalóan nem ennyi. Hogy kit nevezünk szegénynek, az tulajdonképpen abból a koncepcióból indul ki, hogy a szegénységi küszöb értéke az egy fogyasztási egységre jutó ekvivalens jövedelem mediánjának a 60%-a vásárlóerő-paritáson (PPS), euroban és nemzeti valutában kifejezve. A medián ekvivalens jövedelem a teljes népesség OECD 2 fogyasztási egységre jutó jövedelem alapján történő

⁷ KSH – Gyorstájékoztató, Keresetek 2020. december -

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker2012.html>

sorba rendezése után a sor közepén lévő jövedelem jelenti a mediánt, vagyis hozzá képest pontosan ugyanannyinak van kevesebb, illetve több jövedelme. Az OECD 2 egységkulcs pedig az első felnőtt 1 egységet, minden további felnőtt 0,5 egységet, a 14 év alattiak pedig 0,3 egységet képviselnek. Ez az a mérték, ami alatt szegény egy háztartás.

Az, hogy hány fő alkot egy háztartást, változó. Az alábbi táblázatból leolvasható, hogy 2019-ben a szegénységi küszöb érték éves szinten számolva 1.119.752 Ft azaz 93.313 Ft egy egyszemélyes háztartás esetén.

Mutató/dimenzió	2006*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2.6.1.1. Szegénységi küszöb értéke (illusztratív érték), egy személyes háztartás esetén														
PPS	3 646	3 894	3 958	4 097	4 164	4 281	4 563	4 366	4 535	4 751	4 960	5 025	5 162	5 616
euro	2 310	2 361	2 640	2 844	2 544	2 696	2 818	2 670	2 707	2 734	2 861	2 993	3 254	3 511
forint	572 920	624 000	663 556	715 187	713 291	742 662	787 200	772 200	803 748	843 941	886 803	932 162	1 006 249	1 119 752
2.6.1.2. Jövedelemeloszlás egyenlőtlensége	5,5	3,7	3,6	3,5	3,4	3,9	4,0	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,4	4,2
2.6.1.3. Szegénységi arány, %	16,0	12,3	12,0	12,4	12,3	14,1	14,3	15,0	15,0	14,9	14,5	13,4	12,8	12,3
2.6.1.4. Szegénységi arány a gyermekes háztartásokban, %														
<i>Háztartástípus szerint</i>														
Egy felnőtt gyermek(ek)kel	39,0	28,5	33,0	25,7	28,1	28,1	28,2	33,2	32,4	37,5	37,5	31,2	31,5	21,6
Két felnőtt, 1 gyermekkel	14,0	11,6	11,0	10,2	10,5	12,0	12,3	12,8	13,9	13,3	13,1	16,2	11,3	10,8
Két felnőtt, 2 gyermekkel	18,0	14,3	16,0	15,5	14,6	13,9	13,3	12,3	14,1	14,3	13,7	12,2	10,0	8,2
Két felnőtt, 3 és több gyermekkel	33,2	28,0	28,7	31,1	27,8	35,4	34,4	35,6	33,0	27,6	25,2	14,2	11,6	11,4
Egyéb gyermekes háztartások	14,7	10,0	11,0	13,7	14,3	18,1	18,5	19,6	22,5	17,9	14,1	8,3	9,9	10,9

2. Kép: Jövedelem eloszlás, szegénység (2006-2019), Forrás:

https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_6_1.html?fbclid=IwAR0PZERWsfbkDYU1cKsuZ8iXMb8kCxeeszH_uXK0ugy4CMmHggQk8IBdsqg

6.2. Mélyszegénység definiálása

A fejlett országokban vannak olyan emberek, akik mélyszegénységben élnek. Ezek az emberek egy olyan szegénységi küszöb alatt élnek, ahol nagymértékű a nélkülözés mind az alapvető javak mind a közszolgáltatásokat tekintve. Ebben a csoportban élők jelentős hátrányban vannak az élet minden területén. Nem jutnak hozzá, csak korlátozottan olyan alapvető javakhoz, mint az élelem vagy a gyógyszerek. Az egészségügyi ellátás, oktatás, foglalkoztatás is vagy elérhetetlen, vagy épp silány minőségű, és még a lakhatás is nagy gondot jelent számukra.

„A szegénységet, társadalmi kirekesztődést az Európai Unió valamennyi tagállamában, így Magyarországon is egységes mutatórendszer alapján számolják ki. Fő indikátora a

szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség aránya (AROPE, At Risk of Poverty or Social Exclusion) nevű mutató, amely együttesen vizsgálja a jövedelmet, az anyagi nélkülözést, valamint a munkaerőpiaci kirekesztődést. Ezek alapján az összetett mutató három részindikátort foglal magába:

1. Relatív jövedelmi szegénység (olyan háztartásban élők aránya (2019-ben 12,3%), ahol a nettó jövedelem nem éri el a medián jövedelem 60%-át)
2. Súlyos anyagi depriváció (olyan személyek aránya, akik meghatározott kilenc fogyasztási tétel közül legalább négyről anyagi okok miatt lemondani kényszerülnek)
3. Nagyon alacsony munkaintenzitás (olyan háztartásban élők aránya, amelyekben a munkaképes korú (18-59 éves) háztartástagok a lehetséges munkaidejüknek csak kevesebb mint ötödét töltik munkavégzéssel).

Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettnek azokat tekintjük, akik a három dimenzió közül, legalább egyben érintettek.

2019-ben 118 ezer fős csökkenés mellett, 1 millió 695 ezer főt érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata, a teljes népesség 17,7%-át. Az összetett mutató egyes dimenzióit tekintve a relatív jövedelmi szegénység a lakosság 12,2, a súlyos anyagi depriváció 8,0, a nagyon alacsony munkaintenzitás pedig 3,6%-át érintette 2019-ben.

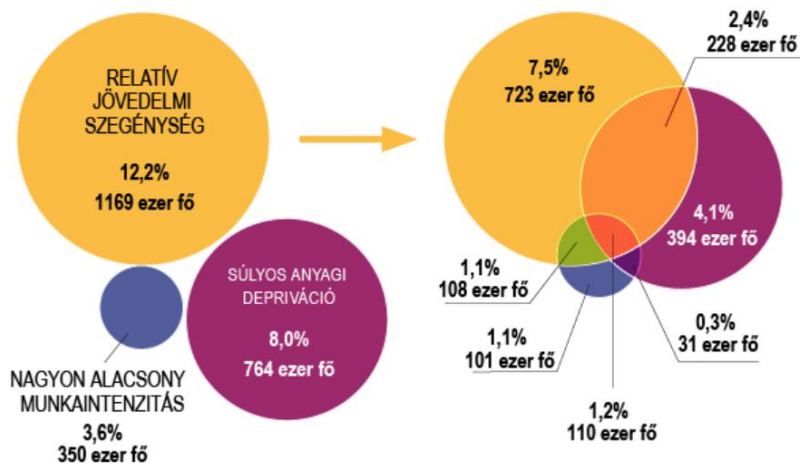
A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek többségét, 1 millió 169 ezer embert érintett a relatív jövedelmi szegénység, 764 ezer főt a súlyos anyagi depriváció, és 350 ezer ember élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek többségét, 71,9%-át egy, 21,6%-át két szegénységi dimenzió érintette. 2012 óta összesen 370 ezer fővel csökkent, 2016 óta pedig 110 ezer fő körül stagnál azok száma, akiket mindhárom dimenzió együttesen sújt.”⁸

---

⁸ KSH – A háztartások életszínvonala 2019:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek száma és aránya dimenzióként külön, illetve a dimenziók együttes figyelembevételével, 2019

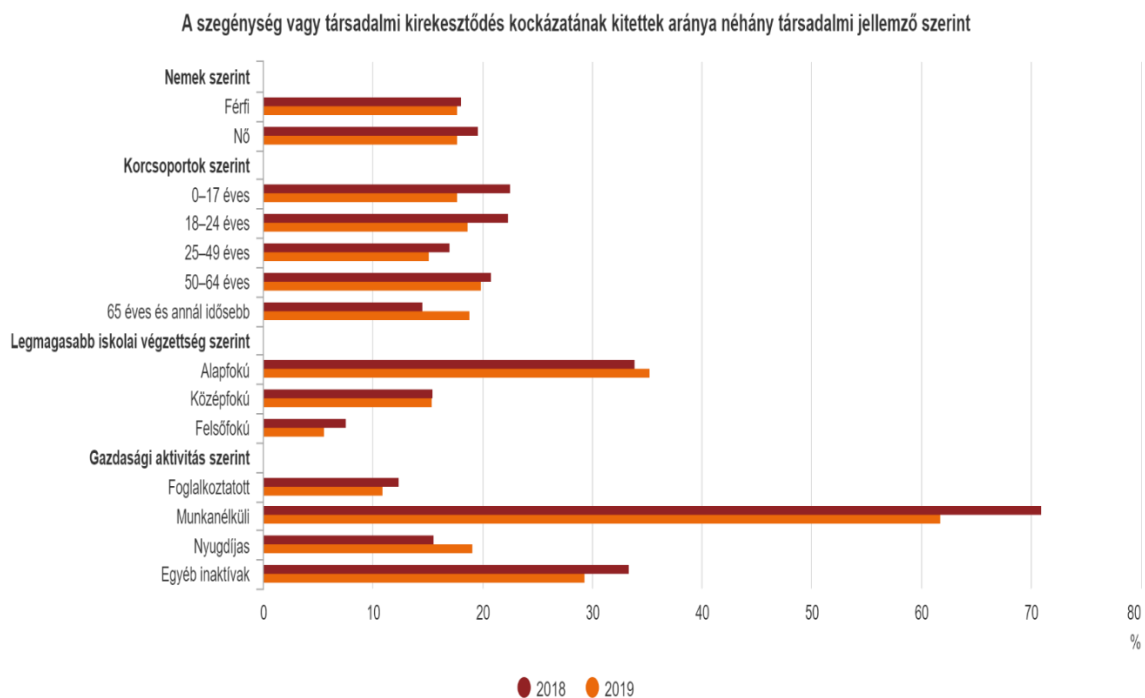
4. Kép: A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek száma és aránya dimenzióként külön, illetve a dimenziók együttes figyelembevételével, 2019, Forrás:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/2019/index.html#szegenysegvagy_tarsadalmikirekesztods

„Leginkább a munkanélkülieket és az alacsony végzettségűeket érinti a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata. 2019-ben mind a nők, mind a férfiak körében 17,7%-ukat érintette a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata. Valamennyi korcsoportban kiegyenlítettebb a nemek közötti eltérés az előző évihez képest: a 65 éves és annál idősebb korcsoportban is 1 százalékponton belülre csökkent a nők hátránya.

Az egyes társadalmi csoportokat tekintve a munkanélküliek voltak leginkább kitéve a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának, arányuk 2019-ben 61,8% volt. Kedvezőtlen munkaerőpiaci pozíciójuk miatt az alacsony végzettségűek körében is jóval átlag fölötti a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya, minden harmadikuk érintett, ezzel szemben a felsőfokú végzettségűek között ez az arány

5,6% volt 2019-ben. 2019-ben a nyugdíjasok 18%-át érintette a szegénység vagy kirekesztődés kockázata.”⁹

5. Kép: A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya néhány társadalmi jellemző szerint, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>

6.3. Mélyszegénységben élők földrajzi lokalizálása

Ha ránézünk szép hazánk térképére, akkor egy gyönyörű domborzati viszonyokkal megáldott országot láthatunk. Csodálatos tájaink vannak, rendelkezünk síksággal, domsággal még egy kis hegységgel is. Megannyi látnivaló országSZerte.

Azonban, ha egy kicsit messzebről nézzük, akkor az Európa közepén helyezkedő kis országunkról az is leolvasható, hogy Budapest nyugati része a sokkal fejlettebb nyugati

⁹ KSH – A háztartások életszínvonala 2019:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>

országokhoz áll közelebb, úgy, mint Ausztria, Németország, Franciaország. A főváros keleti oldalán lévő rész pedig az elmaradottabb országokhoz tart, például Ukrajna és Románia.

Sajnos a mélyszegénységben élők földrajzi lokalizálására is ugyan így érvényes a fenti megállapítás, a leginkább érintett régió Magyarországon az Észak-Keleti régió. Számomra is meglepő volt, hogy az Észak-Keleti (KSH szerint Észak-Alföldi) régió mellett a Dél-Dunántúli régiót is nagy arányban sújtja a mélyszegénység. Szatmári leányként mindig is úgy tudtam, hogy mi vagyunk a legszegényebb megyében, így soha nem tűnt fel, hogy a Somogy-, Tolna és Baranya megyékben is gondok vannak ezen a téren.

Utána olvasva a lehetséges okoknak, kiderült számomra, hogy ezen megyékben nincs olyan közvetlen autópálya elérhetőség, mint ami például az Észak-Alföldi régióban van. Az M7-es és az M6-os éppen körbe zárja az érintett megyéket. A külföldi vállalkozások nem ezeket a megyéket választják leendő telephelyeik számára, hiszen közlekedés szempontjából elmaradott, így a jövőbeni nagymértékű munkahelyteremtés sem várható.

A Központi Statisztikai Hivatal 2019-es adatai alapján a korábban említett három dimenzióban lévő szegények is külön kimutathatóak:

„A jövedelmi szegénység továbbra is leginkább Dél-Dunántúl és Észak-Alföld (19,4 és 15,9%), a legkevésbé pedig Budapest népességét (7,4%) érintette. A súlyos anyagi deprivációban élők aránya Észak-Magyarországon (17,7%), volt a legmagasabb, ahol a nélkülözők aránya közel 2 százalékponttal nőtt 2018-hoz képest, és több mint kétszerese az országos átlagnak. Átlagot meghaladó volt a súlyosan depriváltak aránya Észak-Alföldön (11,6%) és Dél-Dunántúlon (9,8%) is. A munkaszegénység továbbra is Dél-Dunántúlon volt a legmagasabb, ahol a lakosság 8,7%-a élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban, míg Pest régióban az érintettek aránya mindössze 2,0% volt 2019-ben.”¹⁰

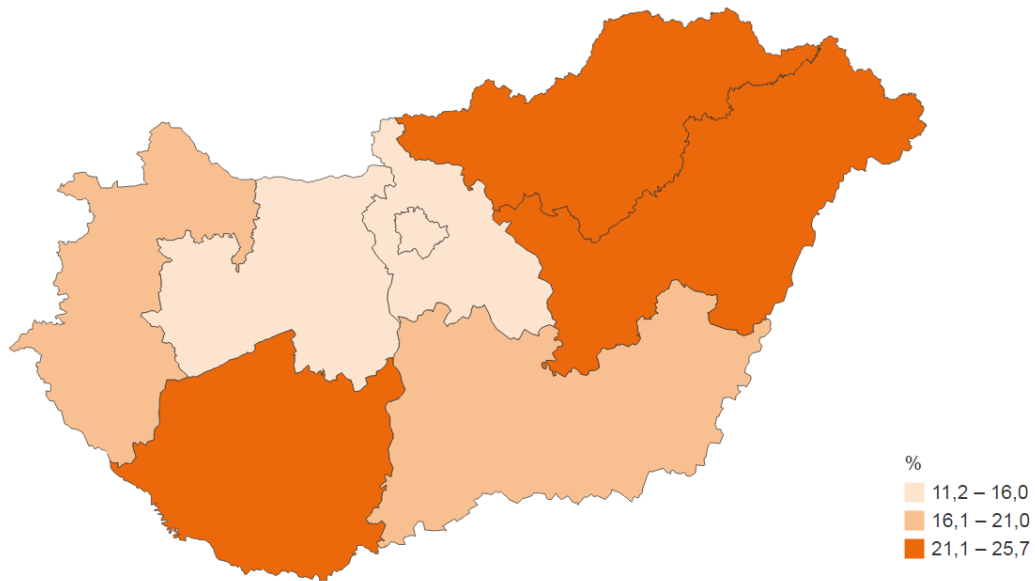
---

¹⁰ KSH – A háztartások életszínvonala 2019:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgtrsa>
[dalmikirekesztds](#)

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya régióként, 2019

6. Kép: A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya régióként, 2019, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/2019/index.html#szegnysgtrsdalmikirekesztds>

6.4. Mélyszegénységben élők képzettségének vizsgálata

Magyarországon 10 évente végeznek népszámlálást, amikor többek között felmérik a lakosság, népesség iskolázottságát is. Legutóbb 2011-ben volt népszámlálás, melynek adatait a következőkben be fogom mutatni. Sajnos idén (2021) lett volna a legfrissebb, de a COVID19 miatt ez elmarad, illetve a dolgozat írásom alatt egyébként sem váltak volna ismertté, így a 2011-es adatokkal dolgozom tovább.

„A lakosság iskolázottságának vizsgálatára többféle statisztikai mérőszám használatos. Ha a népesség egészének iskolázottságáról, végzettség szerinti megoszlásáról, az abban bekövetkezett változásokról szeretnénk átfogó képet kapni, akkor a teljes népesség legmagasabb iskolai végzettségét a 7 évesnél fiatalabbak nélkül vizsgáljuk, hiszen ők még nem járnak iskolába. (A mutató hátránya, hogy jelentősen befolyásolja a népesség mindenkori kor megoszlása.) Az alábbiakban e mutató segítségével, azaz a 7 éves és idősebb népesség iskolai végzettsége szerint mutatjuk be a 2011. évi népszámlálás alapján elének táruló képet, valamint a korábbi időszakok változásait. Az elmúlt fél évszázad folyamatait tekintve az 1990-es évek, azaz a rendszerváltozás utáni időszak hozta az

iskolázottságban a legnagyobb változást, az oktatás kiterjedését közép- és felsőfokú szinten egyaránt. Ennek következtében az elmúlt húsz évben – a népesség iskolai végzettségének folyamatos emelkedésén belül – a közép- és felsőfokú végzettségük növekedése volt a leglátványosabb. 1960-ban még a lakosság jelentős hányada, 71%-a általános iskolánál alacsonyabb végzettséggel rendelkezett. 1990-re arányuk 31%-ra mérséklődött, 2011-ben pedig már csak 12%-ot tett ki. 1960-ban a 7 éves és idősebb népesség 4%-a az általános iskola első évfolyamát sem végezte el. Ez az arány 1990-ben már csak 2% volt, 2011-re pedig 1%-ra apadt. E közel 110 ezer fő több mint fele a 7 évesek közül került ki, ami abból adódik, hogy a kisgyermek egy része egy évvel később kezdte meg az általános iskolát.

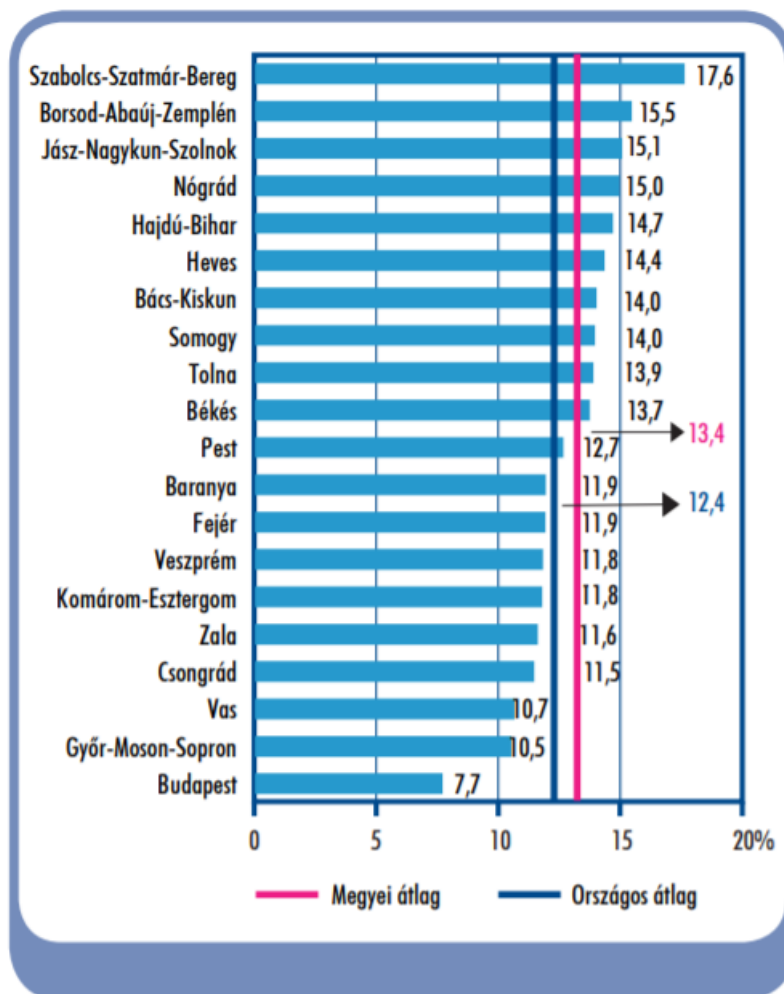
A Magyar Népköztársaság oktatási rendszeréről szóló 1961. évi III. törvény az addigi 14 évről 16-ra emelte a tankötelezettség korhatárát. A szabályozás célja az volt, hogy minél többen szerezzenek általános iskolai végzettséget, vagyis a korhatár emelése azokat érintette, akiknek nem sikerült 8 év alatt befejezniük az általános iskolát. Az eredmény már az 1970. évi felmérés alkalmával megmutatkozott, a 8. évfolyamnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők aránya a megyékben már nem érte el a 60, tíz évvel később pedig a 45%-ot (Budapesten ugyanezek az arányok 36, majd 28%-ot tettek ki). A legutóbbi, 2011. évi népszámláláskor a megyékben élő 7 éves és idősebb népesség mindössze 13%-a (a fővárosban 7,7%-a) nem végezte el az általános iskola 8. osztályát. A megyék között e tekintetben jelentős eltérések találhatók. Az ország gazdaságilag fejlettebb, nyugati területein (Vas, illetve Győr-Moson-Sopron megyében) ez a hányad 10% körül, míg a hátrányosabb helyzetű keleti térségekben (Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében) 15–18% között alakult. Ez utóbbi két megyében volt a legmagasabb (sorrendben 1,5, illetve 1,8%) azoknak az aránya is, akiknek az általános iskola első évfolyamát sem sikerült befejezniük, vagyis írástudatlannak tekinthetők. Az ország többi megyéjében arányuk 1,0–1,5% között mozgott 2011-ben (a fővárosban 0,8%-ot tett ki).¹¹

---

¹¹ KSH – Népszámlálás 2011:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_14_2011.pdf

Az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb végzettségűek aránya a 7 éves és idősebb népességből megyénként 2011-ben

7. Kép: Az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb végzettségűek aránya a 7 éves és idősebb népességből megyénként 2011-ben

Forrás:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_14_2011.pdf

6.5. Mélyszegénységben élők foglalkoztatottságának, munkavállalási kedvének vizsgálata

Magyarország 2004. május 1-től teljes jogú tagja az Európai Uniónak. Azzal, hogy beléptünk az EU-ba nem csak számos előnyét élvezhetjük, hogy a közösség tagjaivá váltunk, de kötelezettséget vállaltunk többek között a kohéziós politika keretei között,

hogy a régióink közötti fejlettségi különbségeket csökkentjük és igyekszünk elősegíteni a gazdasági és társadalmi kohéziót.

Országunkban számos helyen élnek mélyszegénységben élők, de a 6.3-as pontban bemutatott földrajzi régiókban a legsúlyosabb az érintettség, és ezt alátámasztja a 6.4-es pontban leírt statisztikai adatok is, amely a képzettségre vonatkozik.

Az Európai Bizottság által elfogadott operatív programok (2014-2020) és (2022-2027) keretei között Magyarország az EU-tól kapott fejlesztési támogatások segítségével javítja az elmaradott régiók fejlődését. Az új támogatási ciklusban (2022-2027) elfogadott regionális támogatási térképen jól látszik, hogy mely területek azok, ahol a beruházó vállalatok számára beruházási támogatásként mekkora maximális állami támogatás nyújtható.

8. Kép: Magyarország regionális támogatási térképe (2022-2027) Forrás:

<https://tvi.kormany.hu/regionalis-tamogatasi-terkep>

Az iránymutatás alapján Magyarország regionális támogatási térképe a Kormány és a Bizottság jóváhagyása esetén a fentiek szerint alakulhat 2022. január 1-jétől, tehát az alábbi térkép még csak az elfogadott iránymutatás feltételei szerinti tervezet, az még nem tekinthető hivatalosnak. De ha megnézzük a korábbi térképeket és a mostani tervezet, jól látható, hogy a 6.3-as pontban leírt mélyszegénységgel sújtott földrajzi régiók 2007 óta folyamatosan magasan támogatott régiók között szerepelnek. Tehát már több mint 10 éve zajlik az érintett régiók felzárkóztatása. Ezt a célt szolgálja az Európai Szociális Alap (ESZA) is, ami az EU egyik szervezete, és arra szolgál, hogy támogassa a munkahelyeket,

hogy az embereknek segítsen jobb állást találni. Az országban számos településen különböző projekt munkaként Uniós támogatások segítségével javítja a munkaerőpiaci kilátásokat.

„Az Európai Bizottság és az uniós országok partnerség keretében határozzák meg az ESZA kiemelt céljait és azt, hogy hogyan ossza fel az erőforrásait. Az egyik kiemelt cél, hogy a munkavállalók alkalmazkodóképességét új készségek elsajátítása révén, a vállalkozások alkalmazkodóképességét pedig új munkavégzési módszerek megismertetése révén fokozzák. Más projektek a foglalkoztatási lehetőségekhez való hozzáférés javítására helyezik a hangsúlyt: segítséget nyújtanak a fiataloknak az iskolából a munka világába való átmenet során, vagy kevésbé szakképzett álláskereső számára képzést biztosítanak annak érdekében, hogy javuljanak munkaerő-piaci kilátásaik. Számos ESZA-projekt jelentős részét képezik azok a szakképzési és egész életen át tartó tanulási lehetőségek, amelyek az embereket új készségekkel ruházzák fel.

Másik kiemelt cél a hátrányos helyzetű csoportokból származók álláshoz jutásának segítése. Ez a társadalmi integráció elősegítésének része: azt a fontos szerepet jelzi, amelyet a foglalkoztatás tölt be abban, hogy az embereknek segítsen jobban beilleszkedni a társadalomba és a mindennapi életbe. A pénzügyi válság odáig vezetett, hogy meg kell kettőzni az emberek munkában tartásához szükséges erőfeszítéseket, vagy hozzá kell segíteni őket ahhoz, hogy a munkahelyük elvesztését követően gyorsan visszatérhessenek a munka világába.”¹²

És akkor most nézzük meg, hogy a fenti támogatási programoknak köszönhetően hogyan alakult a mélyszegénységben élők munkavállalási kedve, illetve foglalkoztatottsága. A KSH által 2019-ben elkészített Munkaerőpiaci helyzetkép 2014-2018-ra vonatkozó kiadványában. A dokumentumban bemutatásra került többek között a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatottsága is.

Tulajdonképpen az ebbe a csoportba tartozó lakosság foglalkoztatottsága évről évre javul, azonban az alacsony, legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők (8 általános) munkaerőpiaci helyzete az átlagosnál még mindig kedvezőtlenebb, de az utóbbi években az ő foglalkoztatottsági rátájuk nőtt a leglátványosabban. Az alacsony képzettségűek, a

---

¹² ESZA – Mit csinál az ESZA: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=hu>

nők, a fogyatékkal élők, valamint a roma etnikumhoz tartozók aránytalanul kis számban vannak jelen a munkaerőpiacon.

„A javulásban a közfoglalkoztatás nem elhanyagolható szerephez jutott, mivel a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők a közfoglalkoztatottak között a teljes munkavállalási korú népességen belüli súlyuknál lényegesen nagyobb arányban vannak jelen. A munkaerő-kereslet növekedésével és részben amiatt, hogy a közfoglalkoztatásban való részvétel segítette a munkaerőpiaci beilleszkedésüket, a 2016-tól bekövetkező javulás már teljes egészében annak volt köszönhető, hogy nőtt az elsődleges munkaerőpiacon munkát találók aránya.

A csak alapfokú végzettséggel rendelkező férfiak foglalkoztatási rátája eleve jelentősen meghaladja az ilyen végzettségű nőkéét, és a férfiak voltak inkább azok, akik, élve a javuló foglalkoztatási kilátások nyújtotta lehetőséggel, ki tudtak lépni a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiac irányába. 2014 és 2017 között az alacsony iskolai végzettségű 20–64 éves férfiak foglalkoztatási rátája közfoglalkoztatottak nélkül számolva 48,2%-ról 60,3%-ra, a nőké viszont 32,6%-ról csak 38,9%-ra javult, úgy, hogy 2016 óta már több nő dolgozik közfoglalkoztatottként, mint ahány férfi.

Jóllehet a népesség iskolai végzettség szerinti összetétele a demográfiai cserével (idősebb, alacsonyabb végzettségűek ki- és a magasabb végzettségű fiatalok belépése) javul, az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottakon belüli aránya meglehetősen stabil, sőt az utóbbi évek javuló foglalkoztatási kilátásainak köszönhetően kissé még nőtt is.

A 2014. évi 11,0%-kal szemben 2017-ben a férfi foglalkoztatottak 11,3%-a minősült képzetlennek, míg a nők esetében arányuk 11,2%-ról 12,2%-ra változott. Az alacsony végzettségűek utánpótlása folyamatos, a korai iskolaelhagyók aránya – azoké a 18–24 éveseké, akik legfeljebb csak alapfokú végzettséggel rendelkeznek, és semmilyen további képzésben nem vesznek részt – 2017-ben 12,5% volt. Ez az érték az uniós tagországok közül a 7. legmagasabb, és még kedvezőtlenebb, hogy az elmúlt évtizedben arányuk kismértékben nőtt.”¹³

---

¹³ KSH – Munkaerőpiaci helyzetkép 2014-2018 Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz17.pdf>

A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája nem és iskolai végzettség szerint						
(%)						
Év	Legfeljebb alapfokú	Középfok érettségi nélkül	Érettség, szakmai végzettség nélkül	Érettségi szakmai végzettséggel	Felsőfokú	Együtt
Férfi						
2010	42,6	67,8	46,6	74,2	81,8	65,5
2014	53,6	75,0	56,9	80,9	87,1	73,5
2015	57,2	77,3	59,3	83,6	88,6	75,8
2016	61,4	80,4	65,0	85,4	90,5	78,6
2017	64,7	82,9	66,9	87,1	91,6	81,0
Nő						
2010	31,3	56,3	44,4	62,9	74,3	54,6
2014	37,0	60,7	51,0	67,4	76,2	60,2
2015	38,8	62,5	55,0	69,0	77,3	62,1
2016	42,1	63,8	58,6	71,2	80,0	64,6
2017	45,4	65,1	58,6	73,0	78,9	65,7
Összesen						
2010	36,1	63,7	45,2	68,2	77,5	59,9
2014	44,3	69,8	53,2	73,9	80,8	66,7
2015	47,1	71,9	56,6	76,2	82,1	68,9
2016	50,7	74,4	61,2	78,1	84,4	71,5
2017	53,9	76,5	62,0	79,8	84,3	73,3

Forrás: munkaerő-felmérés.

9. Kép: A 20-64 évesek foglalkoztatottsági rátája nem és iskolai végzettség szerint,
 Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz17.pdf>

A roma népességre vonatkozó adatok azt írják le, hogy ők az átlagosnál kisebb arányban és kevésbé előnyös pozíciókban vannak jelen a munkaerőpiacon. Nagy részüknek a legmagasabb iskolai végzettségük az általános iskola 8 osztály. A roma lakosság nagy része az ország kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetű térségeiben vagy olyan területen élnek, ahol rossz a közlekedési kapcsolat a községek között. Nincs helyben munkahely és a közelben sincs érdemi munkakínálat. Azonban a vizsgált időszakban a romák munkaerőpiaci helyzete szintén javuló tendenciát mutatott.

A kisgyermeket nevelő, valamint nagycsaládos nők munkaerőpiaci helyzete szintén rosszabb helyzetben van az átlagosnál. A piacra történő visszalépési lehetőségük kedvezőtlen, hiszen a munkáltatók nem szívesen foglalkoztatnak olyan nőket, akiknél fent áll a lehetősége, hogy az átlagosnál több munkaidő kiesésük legyen a gyermekeik

esetleges lebetegedése miatt, vagy csak épp nem tud 8 órás munkaidőben dolgozni. Az utóbbi években Magyarország Kormánya számos új bölcsőde létesítésével tette lehetővé az édesanyák munkaerőpiacra történő visszatérését.

Véleményem szerint számos intézkedés tette és teszi lehetővé, hogy az elmaradott régiókban élők felzárkózhassanak a munkaerőpiacon. A jelenlegi adó politika is támogatja a vállalkozások beruházási kedvét. Alacsony a társaságokat terhelő adók, valamint a foglalkoztató által megfizetendő munkabért terhelő adók is. Több évtizedes lemaradást ugyancsak több évtized alatt lehet feljavítani. A tendencia jó, de sok idő és energia szükséges a további pozitív eredmények eléréséhez.

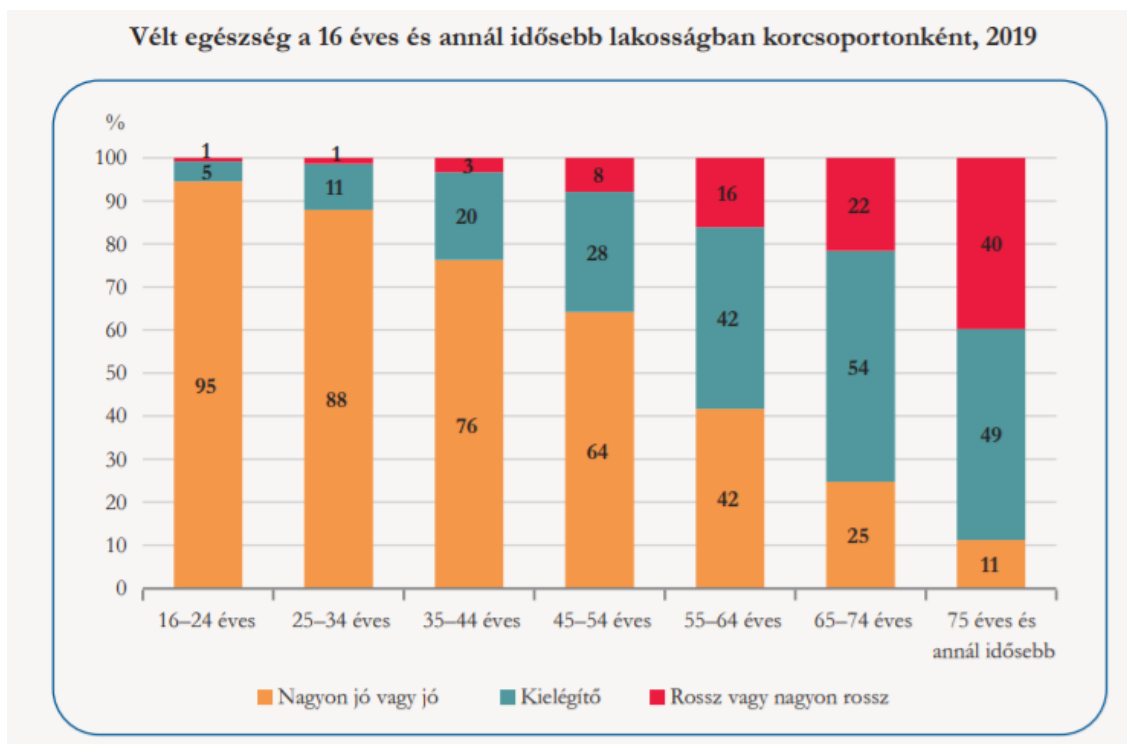
6.6. Mélyszegénységben élők egészségi állapota

Magyarországon a szociális egészségügyi ellátórendszer állapota évtizedek óta nem a legjobb állapotban van. Ez regionális szinten is eltér hazánkban. Hogy ennek mik lehetnek az okai, azt hosszú lenne itt kifejtteni és nem is tartozik a dolgozat témájához.

Tény viszont az, hogy saját tapasztalatom szerint is vagy túlterhelt a rendszer, vagy épp nincs elérhető közelségben a mélyszegénységgel leginkább érintett régiókban (lásd. 6.3-as pontban) megfelelő szolgáltatás. Lássuk mit mond a KSH Egészségügyi helyzetkép, 2019 című kiadványa a lakosság egészségügyi állapotára vonatkozóan.

A vizsgálat a 16 éves és annál idősebb lakosságra terjedt ki. Nyilván minél idősebb valaki, annál több „betegség jön elő”. Természetesen nem törvényszerű, itt is lényeges különbség van, hogy ki mely régióban él, milyen egészségügyi szolgáltatásokhoz jut hozzá.

10. Kép: KSH Egészségügyi helyzetkép, 2019 – Vélt egészség a 16 éves és annál idősebb lakosságban korcsoportonként, 2019, Forrás:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

„Az egészségi állapot önértékelésével összefüggésben is érvényes az az általános szabályszerűség, hogy az iskolázottabbak, illetve a magasabb jövedelemmel rendelkezők gyakrabban nyilatkoznak pozitívan erről, mint az iskolázatlanabbak, illetve az alacsonyabb jövedelemből élők. 2019-ben a felsőfokú végzettségűek sokkal gyakrabban állították, összehasonlítva a legfeljebb 8 osztályt jártakkal, hogy jó az egészségük (71, illetve 46%).

A 2010-et követő néhány évben az iskolai végzettség szerinti olló lassan nőtt, majd 2014-ben, amikor a 2019-eshez képest 8 százalékponttal nagyobb volt az arány (72, illetve 40%), megfordult a tendencia. A kevésbé iskolázottak között erőteljesebben nőtt a magukról pozitívan nyilatkozók gyakorisága, mint a tanultabbak körében, ezért szűkült a köztük levő rés.

Az iskolai végzettség szerinti hazai értékek közeledése kiemelkedő mértékű az EU-ban, ahol a tekintett periódusban az olló alig változott, átlagosan 24 százalékpont volt. Bár a jövedelmi szint és az iskolai végzettség között határozott korreláció van ($\tau_b = 0,331$; $p < 0,01$), a jó egészségi állapotúak arányának ollója a jövedelmi szint szerint nemhogy

nem szűkült, hanem erőteljesen növekedett a vizsgált időszakban. 2019-ben a legmagasabb jövedelmi ötödbe tartozók héttizede vallotta, hogy jó az egészsége, szemben a legalacsonyabb ötödbe tartozókkal, akiknek a fele sem nyilatkozott így. 2010-től a jó egészségűek aránya szerinti olló 10 százalékponttól 26 százalékponttal nyílt a legalsó és legfelső jövedelmi ötöd között.

A vizsgált időszakban a legfelső ötödben a jó egészségűek aránya lassan nőtt, a legalsóban viszont stagnált, illetve az utolsó 2 évben csökkent. A regionális értékek sokkal kisebb szóródást mutatnak, mint az iskolai végzettség vagy a jövedelem szerinti különbségek. A legtöbben Közép-Dunántúlon és Pest régióban vélekednek úgy, hogy jó az egészségük (63–65%), Nyugat-Dunántúlon és Budapesten alacsonyabb az arányuk (58%), a többi régió lakossága az egészségét kevésbé jónak (55–56%) értékeli.

Többváltozós elemzés eredménye azt mutatja, hogy a régiók egymáshoz viszonyított sorrendjét népességük kevéssé, korcsoport, iskolai végzettség és jövedelem szerinti megoszlásuk inkább befolyásolja. Ha minden régióban a népesség megoszlása a fenti változók szerint azonos lenne, a jó egészségűek aránya Budapesten lenne a legalacsonyabb, ahol fajlagosan ugyan kevés fiatal és sok idős ember él, de iskolázottsági és jövedelmi szempontból a legkedvezőbb a lakosság összetétele.”¹⁴

A fent idézett statisztikai értékelés árnyaltan írja le azt, hogy az elmúlt tíz évben növekedett a lakosság egészségügyi állapotára vonatkozó érzése. A valóságban azonban sajnálatos módon a mélyszegénységben élők nem tudnak ilyen pozitívan nyilatkozni ugyanerre vonatkozóan. Ugyan ez igaz a foglalkoztatottságukra, iskolázottságukra illetve jövedelmi helyzetükre is.

Megjelent egy új tanulmánykötet *Civil jelentés a gyerekesélyekről 2014-2017*, amely 2014 és 2017 között vizsgálja a családok és gyermekek szegénységét. Tervben volt, hogy 2018-2019-es időszakra is megjelenik 2020-ban a soron következő kötet, de ez sajnos máig nem jelent meg, így a korábbi kiadványban megjelent adatok, információk azok, melyeket itt is megjelenítünk. A kötetben a szerzők megállapították, hogy a vizsgált időszakban romlani kezdett a legszegényebb családok és az azokban élő gyermekek helyzete, mindamelllett, hogy a KSH adatai szerint viszont évről évre javul minden erre

---

¹⁴ KSH Egészségügyi helyzetkép, 2019 Forrás:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

vonatkozó mutató, ahogy azt feljebb is láthatjuk. A könyv a gyermekszegénységről ír, nem véletlenül, hiszen ők önhibájukon kívül kerültek mélyszegénységbe. Nem tehetnek arról, hogy oda születtek, ahova.

Ha egy térségben rosszak a megélhetés feltételei, kevés munkahely van, a szolgáltatások és az infrastruktúra alacsony színvonalúak, akkor az emberek, családok igyekeznek maguknak jobb életfeltételeket találni és elköltöznek. Elköltözni természetesen nem mindenki tud. A lakáspiaci elemzések szerint ma 35 járásban 300 ezer forint fölötti az átlagos négyzetméter ár, míg további 17 járásban 240 ezer forint fölött van, Budapest és Pest megye továbbra is a legdrágább. A sor másik végén szereplő területek mind hátrányos helyzetű régiókban vannak, itt az átlagos négyzetméter ár 100 ezer forint, de akad, ahol csupán 50 ezer forintot sem érik el.¹⁵

A belső vándorlás nem csak azzal a következménnyel jár, hogy a fiatalok és azok gyermekei száma csökken a mélyszegénységgel sújtott úgynevezett válságövezetekben, hanem azt is eredményezi, hogy a jobb társadalmi helyzetű családok elvándorlása után az ott maradó szegényebbek aránya egyre jobban növekszik. A gyerekszám alakulását az elvándorlás mellett a születések számának alakulása is lényegesen alakítja. A könyv szerzői a vizsgált válságövezetekben megállapították, hogy a maradó szegény családok ugyan olyan intenzitással vállalnak gyereket, mint korábban.

Véleményem szerint a legnagyobb probléma ebben az esetben az, hogy ezek az emberek és gyermekeik folyamatos negatív példát látnak maguk előtt. Hogy hol romlott el valami, azt felesleges lenne keresni. A lényeg, hogy egy folyamatos körforgásban vannak, folyamatosan mélyszegénységbe születnek a gyermekek, akik a legkevésbé tehetnek arról, hogy oda születnek. A legtöbb esetben a 8 általánost sem végzik el ezek az emberek, tanulatlanok és „csak élnek” és nem tudnak integrálódni a társadalomba, nem tudnak munkát vállalni, nem tudnak kitörni ebből a helyzetből.

A könyv szerzői szerint a jelenlegi Kormány szociálpolitikája okozza, hogy az intézkedések nem érik el a legszegényebb rétegeket. A médiában sorra azt az örömhírt halljuk, hogy javul országunk gazdasági helyzete, csökken a munkanélküliségi ráta, nő a

---

¹⁵ PORTFOLIO.HU – Országos lakásárak, Forrás:

<https://www.portfolio.hu/ingatlan/20190113/terkepen-az-orszagos-lakasarak-hol-erdemes-most-vasarolni-309905>

foglalkoztatottság. Számos újabb és újabb családtámogatási program jelenik meg évről évre. Ezek mind nagyon hasznos és ösztönző támogatási formák, azonban szigorú szabályokhoz kötöttek. Gyermekvállaláshoz, vagy munkához kötik a támogatások hozzáférhetőségét. Munka alapú gazdaságpolitika jellemzi a jelenlegi vezetést.

A segélyeket és hasonló juttatásokat 2010 óta folyamatosan módosították, tömegek számára terjesztették ki a közmunkaprogramot, és közmunkában való részvételhez kötötték ki a rendszeres szociális segély folyósítását. Az egykulcsos szja bevezetésével, ami ma már 15%, párhuzamosan a gyermekek után járó adókedvezményt vezettek be. Négy gyermek születése után a nők teljes szja mentességet kapnak. A gyermekgondozási segélyre jogosultság korhatárát újra kiterjesztették a gyermek három éves koráig, miközben a családi pótlékot feltételekhez kötötték. A feltétel szerint ha a gyermek tartósan távol van az iskolától, akkor a pótlék megvonásra kerül.

A rászorultság alapú pénzbeli segélyezést csaknem teljes egészében felváltotta a természetbeni juttatások rendszere. Ennek keretében ingyenessé tették a rászorulóknak részére a gyermekek intézményi (bölcsőde, óvoda és iskola) étkezését, ingyenesen juthatnak tankönyvekhez.

Az anyasági és gyermekgondozási juttatások körét kétféleképpen is kiterjesztették. Egyrészt az édesanyáknak nem kell választania a fizetés és a GYES folyósítása között, mivel a gyermek harmadik születésnapjáig az ellátásra való jogosultság párhuzamosan fennmarad, tehát a visszatérés a munkaerőpiacra nem jár a támogatás elvesztésével. Másrészt 2015-től bevezetésre került a GYED extra, amely biztosított jogviszonyhoz kötött és a gyermek két éves koráig fennáll, így a CSED lejárta után már munkába is állhat az édesanya. Ráadásul az új szabályozás szerint a jogosultságok halmozhatóak, vagyis a gyermekgondozási ellátást egyidejűleg mindegyik három év alatti gyermek után igényelhetik, függetlenül az eltartottak számától.

A könyvben van egy nagyon találó idézet az egyik község lelkészétől: „Van egy reményteljes jövőkép: az, hogy megszűnik a segélyezés. Mert a segély nem sarkall arra, hogy változtasson a segélyezett. A rossztól nem lehet megkímélni senkit, de nem szabad röghöz kötni, hogy belekényelmesedjen az életbe.” Azt gondolom, hogy a jelenlegi szociálpolitika jó úton jár, hogy ez a jövőkép, ha nem is teljesen, de nagy részben megvalósuljon. Hisz vannak olyan emberek, akik önhibájukon kívül kerülnek olyan helyzetbe, hogy segélyre szorul, ezért teljesen megszüntetni nem lehetne ezt a rendszert.

De igenis, akik lusták és élőködnek a rendszeren, legyenek arra sarkallva, hogy vegyék ki részüket a gazdaság működéséhez. Más kérdés, hogy továbbra is nagyon nagy energiát szükséges áldozni arra, hogy ezekben a térségekben munkahelyeket teremtsenek, valamint oktatásban részesítsék ezeket az embereket azért, hogy lehetőséget biztosítsanak azoknak, akik képesek és hajlandóak dolgozni.

Ehhez még sok idő szükséges, de évről évre javuló tendencia mutatkozik. Dolgozatom készítése közben (2012. november 4-én) jelent meg a KSH, A Háztartások életszínvonala, 2020 kiadványa, melyben már arról számolhatunk be, hogy 2019-hez képest „a világválság negatív hatásai ellenére 112 ezerről 93 ezerre csökkent azok száma, akik mindhárom szegénységi dimenzióban egyszerre érintettek. Ők a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata által érintettek 5,3%-át (2019-ben 6,5%-át), a teljes népességnek pedig 1,0%-át tették ki, a 2019-es 1,2%-hoz képest.”¹⁶

---

¹⁶ KSH – Háztartások életszínvonala, 2020 Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>

7. FNA bevezetésének lehetőségei, pozitív és negatív tulajdonságai

7.1. Piaci szereplők eredményéből származtatott FNA bevezethetőségének vizsgálata

Megvizsgálva Magyarország adottságait, sajnos sem rendelkezünk sem olyan meghatározó ásványianyag kitermeléssel (pl.: olaj, szén, drágakő, nemesfém), valamilyen könnyen elkülöníthető szolgáltatással (pl.: szerencsejáték bevételek, pénzügyi szolgáltatás), vagy olyan tranzit díj bevétellel (pl.: Szezezi, vagy Panama csatornán való átkelés díja), amiből ilyen, jól elkülöníthető alapra lehetne helyezni az FNA finanszírozását.

Emiatt ez a lehetőséget el kell vetni, nem lehet erre országos rendszert építeni.

7.2. Monetáris FNA bevezethetőségének vizsgálata

A monetáris FNA az egyik legizgalmasabb lehetőség, hiszen ennek alkalmazásával teljesen független a fiskális politikától. Nem feltétlen szükséges ezáltal a jelenlegi támogatási rendszereken változtatni. Nem, vagy csak nehezen tud a napi politikai csatározás eszközévé válni.

Hogy lehessen mivel kalkulálni, a LÉT tanulmány összegeit vesszem alapul, és a jelenleg aktuális lakosság számot, ami 9.730.772 fő¹⁷, ebből felnőtt 7.933.815 fő¹⁸, gyermek 1.796.957 fő. A tanulmány 2015-ben javasolt összegén nem változtatva (felnőtt 50.000Ft/fő, gyermek 25.000Ft/fő) ez éves szinten 5.299.376,1 millió forint kifizetését jelentené. Hogy kontextusba helyezzük: a 2021 évre tervezett ÁFA¹⁹ bevétel 5.015.008 millió forint, a GDP²⁰ 2020-ban 47.988.500 millió forint volt.

---

¹⁷ KSH – Magyarország népességének száma –

<https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.html>

¹⁸ Nemzeti Választási iroda, - <https://www.valasztas.hu/valasztopolgarok-szama>

¹⁹ KSH – A központi költségvetés bevételei és egyenlege

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qse006i.html

²⁰ KSH – A makrogazdaság főbb adatai,

https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0001.html

Az esetlegesen ilyen formában a gazdaságra zúdítandó pénz mennyisége a tavalyi évi GDP 10,2%-a lenne. Ekkora összeg, folyamatos „létrehozása”, valós mögöttes értékteremtés nélkül elképesztő hatást gyakorolna az inflációra.

7.3. Fiskális FNA bevezethetőségének vizsgálata

Fenti (7.2. fejezet) számokat tovább görgetve a költségvetés 2021 évi teljes tervezett bevételei (az EU forrásokat is beleértve) 14.629.399 millió forint. Azaz a tervezett FNA ennek a 36,22%-át emésztene föl.

Természetesen fiskális FNA bevezetése esetén alapvetően a juttatások új rendszerben való elosztását értjük. Azaz ezzel párhuzamosan sok szociális juttatás megszűnne, de én inkább úgy fogalmaznék, hogy beépülne az alapjövedelembe. Azaz sok esetben mindössze annyi változna a jogosultak számára, hogy egy fixált összeget kap, minden egyéb ciklikus jogosultság felülvizsgálat nélkül, alanyi jogon.

Nem igazán van lehetőség a jelenlegi adórendszerben fenti átcsoportosítással sem megalapozni az FNA-t, szükséges a bevételek növelése, ami, hogy a szegények részére jelentsen pozitív előrelépést, csak egyfajta progresszív adórendszerrel érhető el.

8. FNA előnyei

8.1. A vizsgált társadalmi réteg által realizált személyes előnyök

Az alapjövedelem egyértelmű mag előnye, az a valós biztonságérzet, hogy egy előre nem látható középtávú bevételekiesés esetén nem veszélyeztet a felépített egzisztencia azonnali elvesztése. Ez sok különböző szituációban is hasznos lehet.

Meglévő, de rossz munkaviszonyból kockázatosnak tűnhet a váltás, ami miatt FNA nélkül nem is történik meg. Ez a röghöz kötöttségi érzet vagy rosszabb anyagi helyzetben tartja az adott embert a valós lehetőségeihez képest, vagy nem megfelelő pszicho szociális körülmények között.

Ha megadja a váltáshoz szükséges bátorságot az alapjövedelem, akkor az új munkáltató is jól jár, hiszen motivált dolgozóval tölti be a nyitott pozíciót, a munkavállaló is jól jár, hiszen ki tudja használni a jobb munkalehetőség nyújtotta előnyöket. És valahol a régi munkáltató is jól jár, mivel a piac így idővel kikényszeríti, hogy változtasson a munkakörülményeken.

Másik eset, amikor valakinek azért nincs munkája, mert a munkavállalás olyan járulékos költségekkel jár, amivel már a munkáért járó bér, a járulékos költségek levonása után nem lépi át azt a fájdalomküszöböt, hogy érdemesnek tartanak az adott munka elvállalását. Ilyen lehet falusi környezetben a mezőgazdaság gépesítése miatt az ipar felé irányuló munkaerő esetében az utazási költség. Minimálbért fizető futószalag mellett végzett sori munka elvállalása esetén egyrészt keletkezik egy közvetlen utazási költség, másrészt a többi családtag ellátása is további költségeket generál azáltal, hogy az eddig otthon ülő munkanélküliből, hirtelen dolgozni járó munkavállaló lett. Ezeket a többletköltségeket mérlegre téve már nem lesz motiváló a munkavállalás. Azonban az FNA és a munkabér együttesen már olyan életszínvonal növekedést tud biztosítani, ami megütheti a vizsgált réteg ingerküszöbét.

Ennek pedig számos járulékos hatása van. Egyrészt a munkába járás ad egy bizonyos erkölcsi tartást, másrészt idővel óhatatlanul valamiféle képzés felé sodorhatja a munkaerőpiacra visszatért embert. Azaz életminőségében további fejlődés várható. A családjában és akár a lakóközösségében is várható pozitív hatás. A közvetlen családtagok egyrészt azt a mintát látják, hogy dolgozni jár, másrészt a „jóhoz könnyű hozzászokni” alapon a munkabér (+ FNA) által elérhetővé vált jóságok fokozatosan alapelvárássá

fognak alakulni. A lakóközösség szintén észlelni fogja az életminőség változást, ami így egyúttal elérhetővé és elérendővé is válik lassan a számukra is.

További eshetőség, hogy valaki előre nem látható esemény következtében megváltozott munkaképességűvé válik, és bár létezik számára megfelelő állás, de képzés hiányában azt nem tudja betölteni. E tekintetben is biztonsági hálóként funkcionál az FNA, mert ha szerény körülmények között is, de biztosítani tudja a megélhetéshez szükséges alapot az átképzés idejére.

Illetve megoldás lehet egy joghézagra: amennyiben egy munkavállaló balesetet szenved, mely során eszméletét veszti, akkor a munkáltató „nem definiált távollét” státuszban tartja a dolgozót mindaddig, amíg az hivatalos dokumentummal nem igazolja a keresőképtelen állapotát. Amennyiben a bérszámfejtésig nem tér magához, úgy számára a kieső napokra nem kerül utalásra sem a bére, sem betegszabadság, sem táppénz. Természetesen utólag, mikor eljut az igazolás a munkáltatóhoz, akkor utólag ezeket mind megkapja, de annak a rétegnek az esetében, akiknek a mindennapi megélhetés a probléma, azonnal elmaradást okozhat a hó eleji utalás elmaradása (közmű számlák, vagy hitel csoportos beszédessel való kiegyenlítése hiúsulhat meg). Ezt a problémát a fixen folyósításra kerülő FNA – legalábbis annak mértékéig – az eszméletlen beteg intézkedése nélkül is áthidalja.

8.2. A többi társadalmi réteg által realizált személyes előnyök

Bár dolgozatom elsősorban a legszegényebb rétegekre koncentrálok, meg kell említeni, hogy szinte a teljes társadalom számára előnyöket tartogat az FNA folyósításából származó többletbevétel. A 8.1. fejezetben leírt előnyök a bér növekedéssel arányosan csökkenő mértékben ugyan, de a nagyobb bevétellel rendelkezők számára is megvalósulnak.

Azonban azok számára, akik napi megélhetési problémákkal nem küzdenek, előrelátó pénzügyi tervezés esetén azonnal hosszú távú befektetéssé is válhat. Feltételezve, hogy az FNA bevezetésével a jelenlegi piaci szolgáltatások nem változnak meg, érdemes a családi helyzettől függően azonnal (automatikusan) befektetni. Kinek mekkora a kockázatvállalási hajlandósága, be lehet fektetni közvetlenül a tőzsdén, vagy közvetve valamilyen befektetési alapba forgatni, esetleg kifejezetten kockázatkerülő megoldást keresni, mint az állampapír.

Ilyen lehet az önkéntes nyugdíjpénztár, ami rendelkezhet önmagában is bőven infláció fölötti kamattal, de jelen szabályozás szerint évi 750.000 Ft befizetésig, ennek az

összegnek a 20%-a visszaigényelhető az SZJA-ból, ami ugyanide befektetve további hozamnyereséget jelent. Amennyiben ezt átlépi az FNA összege (62.500 Ft/hó), van gyermekünk és kockázatkerülő befektetést keresünk, akkor a többletet érdemes a babaváró / start számlára befizetni, ezzel is elősegítve gyermekünk/gyermekeink jövőjét. Idén mindössze évi 60.000 Ft befizetés után az állam jóváír 6.000 Ft-ot (10% hozam), és az előző év KSH inflációs ráta +3% kamatot fizet, ami idén 6%. 2022-ben az előbb említett támogatás maximuma a duplájára emelkedik, igaz csak abban az esetben, ha ezzel arányosan a befizetés is a duplájára emelkedik.

Konkrét példa, három gyermekes, kétkeresős családra: önkéntes nyugdíjpénztári tagság a két kereső esetében összesen havi 125.000 forint FNA-t képes hasznos befektetésként kezelni, összesen további éves 300.000 forint SZJA visszatérítést generálva a bázishozamon felül. A három gyermek startszámlája pedig összesen havi 30.000 forint befizetéssel további évi összesen 36.000 forint állami támogatást jelent, a már említett előző évi inflációs ráta + 3% kamatprémiumon kívül.

Eddig az öt fős család esetében havi 155.000 forint FNA-t fektettünk be, ez évi 1.860.000 forint, ami kiegészül 300.000 Ft SZJA visszatérítéssel és 36.000 forint állami támogatással, így a befektetett tőke, kamatok nélkül is 2.196.000 forint, ami önmagában is 18%-os hozamot jelent. Erre még jelentős hozam és kamat realizálása várható, mivel azonban a piacon több önkéntes nyugdíjpénztári szolgáltató rengeteg portfóliója érhető el és a kamatos kamat elve miatt az sem mindegy, hogy mennyi a már görgetett tőke, így erre vonatkozó becslést nem szeretnék adni. Arra viszont felhívom a figyelmet, hogy hogy a feljebb kiszámolt összegnél az idő előrehaladtával egyre nagyobb lesz a hangsúly a kamathozamon, mint a folytatólagos (akár nominál-, akár reálértéken állandó) tőkebefizetésen!

Amennyiben fentiekén túl még mindig marad az államilag folyósított FNA-ból, azt érdemes állampapírba fektetni, ez szintén a különösen biztonságos befektetések közé tartozik, de az előzőeknél lényegesen likvidebb lehetőség, amihez szükség szerint, szinte bármikor hozzá lehet férni.

Fentiekből látszik, hogy még ha a bevételek növekedésével, ha csökken is az relatív értéke az FNA-ból realizálható haszonnak, a legszegényebb rétegen felül is a társadalom szignifikánsan nagy hányadának növeli jelentősen a pénzügyi biztonságát. Ezzel pozitív esetben saját és a következő generáció életét lehet biztosabb alapokra helyezni, de

rosszabb esetben – egy gazdasági válság esetén – van mihez nyúlni, amivel csökkenthető az egzisztenciális válság mértéke.

8.3. Piaci szereplők által realizált előnyök

Akár a 8.1., akár a 8.2. fejezetekben ismertetett példák, vagy ezek valamilyen kombinációja valósul meg, mindegyik gazdaságélénkítő hatású. Vagy közvetlen formában jószágok vásárlásával, vagy közvetett formában, a pénzügyi szolgáltatóknál elhelyezett megtakarítások végsősoron hitelként csapódnak le (még ha ez a megfogalmazás jelentős egyszerűsítés is), és ebből a hitelből, egy új projekt, azaz egy új, eladható jószág valósul meg.

További előny (bár ez részben már kockázat is valahol), hogy könnyebbé válik a toborzás azáltal, hogy az FNA nyújtotta biztonság miatt a munkavállalók könnyebben mernek váltani előző munkahelyükről. Ez véleményem szerint hosszú távon arra is fogja ösztönözni a munkáltatókat, hogy minél munkavállalóbarátabb környezetet hozzanak létre és tartsanak fenn, pont azért, hogy a fluktuációt minél alacsonyabb szinten tartsák. A motivált dolgozó viszont jobban is dolgozik, így feltételezhető, hogy növekszik a szervezet hatékonysága. De ezutóbbi már szociológiai kérdés, így nem része a dolgozatomnak.

8.4. Állami előnyök

Az FNA legnagyobb előnye a tervezhetőség, hiszen a jogosultak köre változatlan, piaci hatások érdemben nem befolyásolják. Kedvezőtlen gazdasági helyzetben a végrehajtó hatalomnak kevésbé szükséges beavatkoznia az egyének támogatásába, magasabb lesz a fájdalomküszöbje a teljes lakosságnak. Emiatt a nagy, államtársadalom létét befolyásoló állami programok, beruházások sokkal biztosabban tervezhetők.

FNA bevezetése esetén sok segély, juttatás, támogatás eltörlésre kerülhet, ezzel jelentősen csökkenthető az adminisztráció. Nem szükséges a jogosultság megállapítása, nem kell több (sok) külön támogatás könyvelése, és nyomon követése, megszűnik az ilyen esetben esetlegesen fölmerülő jogosulatlan használat okozta károk.

9. FNA kockázatai

9.1. A vizsgált társadalmi réteget fenyegető kockázatok

Az első és legnagyobb kockázat, amit az FNA bevezetése a mélyszegénységben élőkre nézve magában rejt a csökkenő határhasznosság elve, azaz Gossen első törvénye: „egy jószág fogyasztását növelve (miközben a többi jószág fogyasztása változatlan) a hasznosságérzet fokozatosan nő, de ez a növekedés egyre kisebb mértékű”²¹. És e tekintetben a pénz is ilyen jószág: ha egy-egy újabb egységért az egyén szubjektív érzete alapján aránytalanná válik a rá fordítandó munkaidő, vagy valamely járulékos tevékenység: utazással töltött idő, ételmezési költségek növekedése, gyermekfelügyeleti költség növekedése, akkor nem fogja ezt vállalni.

Azt gondoljuk, hogy az FNA segítségével esetleg könnyebben mer munkát vállalni az, akinek így elérhetővé válik egy jobban fizető állás helyben végezhető munka helyett, a szomszéd városban, azonban a ritka tömegközlekedés, és maga az útidő megnövekedése miatt már önmagában a szabadidő csökkenés is elveheti a kedvét a váltástól. Azonban azt se felejtsük el, hogy a többlet távol töltött idő miatt, amennyiben gyermeket nevel, azt is mérlegre kell tennie, hogy a hosszabb időablak egészében megoldott legyen a gyerekefelügyelet.

Még rosszabb forgatókönyv is elképzelhető: mivel az FNA definíció szerint alanyi jogon jár, mértékétől függően akár ki is emelheti a munkaerőpiacról azt, aki megelégszik ekkora bevétellel. Ha a jelenlegi bérénel nem sokkal kevesebb, de cserébe nem kell egy gyufaszálat sem keresztbe tennie, inkább még szorosabbra húzza a nadrágszíjat, de ki sem kell mozdulnia az otthonából.

Kiindulva a LÉT számításából, egy öt fős, két minimálbérért dolgozó, három gyermeket nevelő család FNA-ja 175.000 forint/hó lenne, a LÉT miatt 2015-ös minimálbérrel számolva – a minimálbér nettó 68.775 forint volt ekkor²² – 137.550 forintot visznek haza a szülők.

Az FNA bevezetése egy három variációs döntés elé állítja:

---

²¹ Dr. Andor György, ÜZLETI GAZDASÁGTAN, 2016, 30-31. oldal

²² OFFICINA.HU (2021) Minimálbér nettó összege 2015-ben Forrás:

<https://officina.hu/gazdasag/93-minimalber-2015>

- mindketten tovább dolgoznak, így a család bevétele 312.550 forintra növekedne, 127,23%-os többlet;
- egyikük dolgozik csak tovább így a család bevétele 243.775 forintra növekedne, 77,23%-os többlet;
- egyikük sem dolgozik tovább így a család bevétele 175.000 forintra növekedne, 27,23%-os többlet;

Komoly realitása van annak, hogy legalább az egyik szülő felhagy a munkavégzéssel, hiszen így is jelentősen növekszik a család bevétele, azaz az életszínvonala és emellett csökkenhetnek a házvezetési, ételmezési, gyermekfelügyeleti költségek, cserébe több ideje marad a családdal foglalkozni.

A gazdaságilag és társadalmilag legrosszabb eset azonban mindenképpen az, ha a család úgy dönt, hogy eddig is megélték valahogy, most ennél több lesz a bevételük, de nem kell sem utazni, sem dolgozniuk. Ez első sorban egyikük, vagy mindkettőjük által termelt jóságok gazdaságból való elpárolgását jelentené, a csökkenő termelés gyengülő gazdaságot, hosszú távon visszaesést vonhat maga után. Másodsorban a munkaerőpiacról kiesettek el is szokhatnak a munkától, de ami nem feltételezés: elavulnak a képességeik. Feltételezhető, hogy egyre kisebb lesz az esélye, hogy az idő előrehaladtával egyáltalán kedve lesz munkát keresni, ami viszont biztos: egy munkáltató nem szívesen vesz föl olyan dolgozót, aki már hosszú ideje inaktív volt.

Természetesen nem feltételezhető mindenkiről, hogy elhagyja a munkaerő piacot, de mindenképp számolni kell egy ilyen réteggel is. És itt kell ismét megemlíteni a legnehezebb helyzetben lévő gyermekeket, akik, ha úgy szocializálódnak, hogy a szülők nem dolgoznak, akkor nagyobb a kockázata, hogy számukra ez lesz a természetes, követendő példa.

A legjobb eshetőséget feltételezve – mindkét szülő tovább dolgozik – kell megvizsgálni azt, hogy a többletbevétellel mit tudnak elérni. Ha ez arra ad lehetőséget, hogy megfelelő minőségű és választékos étel kerülhet az asztalra, megfelelően fognak tudni ruházkodni, lesz internet előfizetésük és könyvtár tagságuk, hogy elősegítsék a gyermekeik tanulását, esetleg befizessék őket valamilyen sporttevékenységre, de ezzel fölélik a teljes bevételt, rövid távon akkor is le fognak szakadni a náluk jobb sorban élőkhez képest, akik a 8.2. fejezetben ismertetett példához hasonló módon már befektetésként tudják kezelni a bevételük egy részét.

Hosszú távon persze a jobb módban nevelkedő gyermekeik fordíthatnak ezen, de ebben már akkora a bizonytalanság, hogy erre dolgozatom nem terjed ki.

9.2. A többi társadalmi réteget fenyegető kockázatok

A mindennapi gondokkal nem küzdő rétegek esetében az FNA közvetlen veszélyeket nem rejt magában: vagy növeli az amúgyis stabil életszínvonalukat, vagy növeli a hosszútávú befektetéseiket. Őket már nagy eséllyel nem tántorítja el a munkavégzéstől a plusz bevétel sem.

Számukra a kockázatot az jelenti, hogy mi képezi az FNA alapját. Amennyiben nem lineáris, hanem progresszív adók kivetésével teremti meg az állam az FNA alapját, úgy ők nagyobb árat fizetnek az alapjövedelemért, mint aki alacsonyabb adósávban dolgozik. Bár ennek elméleti közgazdasági alapja az, hogy az osztársadalom jobban jár, a szürke, emberi valóság az, hogy ahogy magasabb és magasabb adózási sávba kerül valaki, annál inkább motivált lesz az adóelkerülésre.

Adóelkerülés lehet jogszerű, legális kiskapuk kihasználása, de a legnagyobb tömegeket érintő megoldás a szürke foglalkoztatás. Jó példa erre Magyarország elmúlt évtizedének erre vonatkozó statisztikai adatainak vizsgálata: a progresszív SZJA megszüntetésével jelentősen fehéredett a munkaerő piac. Mindemellett a digitalizálódással a fehéren keresett vagyon nem motiválja a tiszta lelkiismeretű embert arra, hogy készpénzt vegyen föl, egyszerűbb neki készpénz helyettesítő eszközzel fizetni, az így, elektronikus csatornán keresztül befolyó bevételét viszont már az eladó sem tudja elrejtteni.

Amennyiben tehát a „jobban kereső” réteget az FNA bevezetése magasabb adókkal és járulékokkal sújtják, úgy náluk ez lenne a közvetlen kockázat. Itt is Gossen első törvényére hívom föl a figyelmet: egyre kisebb haszna származik a magasabb legális fizetésből a munkavállalónak, a növekvő adó- és járulékkerhek miatt és egyre hajlamosabb lesz kockáztatni egy vagyonosodási vizsgálatból eredő büntetést, hogy az elkölthető bevételeit megtartsa/növelje.

Ez pénzt von ki a fehér gazdaságból, ami így azonnal a fekete gazdaságot fogja erősíteni, és a kereslet/kínálat törvénye itt is érvényesülni fog, tehát ha növekvő mértékben jelenik meg a feketepiaci kereslet, akkor erre reagálva a feketepiaci kínálat is növekedni fog.

9.3. Piaci szereplőket fenyegető kockázatok

Piaci szereplőkre nézve nincsenek közvetlen, csak közvetett kockázatok. A természetes személyek mobilitásának növekedéséből adódóan munkavállalóként vizsgálva esetleges növekvő fluktuáció, és elvándorlás, másrészt a fogyasztóként vizsgálva, a napirend miatt földrajzilag áthelyeződő vásárlási szokások keresletcsökkenést okozhatnak.

Másik kockázat lehet az, ha egy munkáltató több munkavállalója is úgy dönt, hogy meg tud élni az FNA-ból, és emiatt kilép a munkaerőpiacról. Ez kizárólag a legalacsonyabb bérből élőknel merülhet föl, hiszen csak náluk tud – kontraproduktívan – versenyezni az FNA a bérrrel.

Különös a kockázat a sok alacsony képzettségi igényű munkavállalót foglalkoztató munkáltatóknál, mint termelőüzemek, ahol sok a betanított munkás; takarítási, vagy őrzés-védelmi szolgáltatást nyújtó vállalatok.

Előre ugyan tudnak menekülni béremeléssel, de egyrészt kérdéses, hogy ezt a piac elfogadja-e a magasabb árat, másrészt, ha elfogadja, akkor ez az FNA okozta inflációt jelenti.

9.4. Államot fenyegető kockázatok

Az államot a fent felsorolt kockázatok mindegyike érinti.

Első sorban elő kell teremtenie az FNA alapját, hogy az folyósítható legyen, ennek a számítását viszont az aktuális gazdasági helyzetre tudja alapozni, ami, ha az FNA bevezetése után radikálisan megváltozik, akkor az boríthatja a rendszer alapját.

Ha a munkáltatók „beárazzák” a bérekbe az FNA-t, akkor leszámítva a minimálbéren dolgozókat nem jelent érdemi támogatást munkavállalóknak és emiatt nem is pörgeti a gazdaságot, hiszen nem okoz keresletnövekedést.

Ha progresszív adózás az alapja az FNA-nak, akkor a várható feketegazdaság növekedése, ahogy följebb már kifejtésre került, elsősorban az államot sújtja.

Ha monetáris FNA-ról beszélünk, akkor ugyan a fiskális politikát abban a tekintetben nem veszélyezteti, hogy nem lesz meg az alap a folyósításra, viszont amennyiben a plusz „kinyomtatott” pénz inflációt generál, úgy az ellen fiskális eszközökkel nagyon nehezen fog tudni küzdeni.

Végül pedig a legnagyobb kockázat, hogy amennyiben jól, fenntarthatóan működik is az FNA rendszere, a piac korrektül reagál, a magánszemélyek megfelelően (felelősségtudóan) használják föl, akkor is tovább fog nőni az olló a mélyszegénységben élők és azok között, akiknek az FNA már nem a napi megélhetésre kell. A szupergazdagok helyzetén nem változtat, hiszen az ő esetükben elenyésző többletbevételt jelent, azonban mindazok, akik a 8.2. fejezetben levezetett példa szerint az FNA-t nem a napi megélhetésre használják föl, hosszú távon jelentős tőkére tehetnek szert, szemben azokkal, akik kénytelenek felélni, hogy meg tudjanak élni.

10. Összegzés, következtetések levonása, javaslatétel

10.1. Összegzés, következtetések

Az alapjövedelem, minimumjövedelem gondolata láthatóan nem újkeletű ötlet, hiszen már az 1.500-as évek elején felmerült, mint a lopás megszüntetésére kitalált orvosság. Kiinduló pontnak nem volt rossz, de az igazi feltétel nélküli alapjövedelem ötlete az 1.700-as évek végén jelent meg, ahol a műveletlen „föld alanyi jogon mindenkié” alapon járhatna mindenkinek feltétel nélkül egy összeg. Ez volt az első igazi javaslat arra vonatkozóan, hogy mindenkinek legyen egy alapjövedelme, amiből minimális szinten, de el tudja tartani magát.

Számos más gondolkodó foglalkozott a feltétel nélküli alapjövedelem ötletével az évtizedek, évszázadok alatt, és ma is ott van a köztudatban. Vannak országok, ahol kísérleteztek, vagy épp most is zajló kísérlet van folyamatban arra vonatkozóan, hogy teszteljék a bevezetett juttatás hatásait. Nyilván ezt nem lehet egyik pillanatról a másikra bevezetni, hisz ezt az „ingyen pénzt” miből is lehetne adni, ha másból nem is, de valahonnan el kell vonni az érdekében. Voltak javaslatok Magyarország vonatkozásában, hogy a jelenlegi adórendszert meg kell reformálni, és visszaállítani a többkulcsos adórendszert, hogy a magasabb jövedelemmel rendelkezők a magasabb bérük után magasabb adót fizessenek. Tulajdonképpen velük fizettetnék meg ezt a juttatási formát, arra hivatkozva, hogy hosszú távon ők is jól járnak, hisz baj esetén egy bizonyos összeget így is úgy is meg kap, és abból átvészeli a nehéz napokat.

Tökéletes adórendszer nincs, nyilván törekedni lehet rá, de nem megvalósítható. Magyarországon a jelenlegi adórendszer szerint 15% a személyi jövedelemadó (SZJA) és 9% társasági adó (TAO). Igazságossági szempontból vizsgálva a kérdés az, hogy miért nem progresszív az adóztatás, hisz vannak, akik úgy gondolják, hogy a „gazdagabbak” fizessenek többet. Abszolút értékben véve így is többet fizetnek be, hisz a magasabb jövedelmük után ők is ugyan azt a százalékot fizetik meg, mint bárki más. Azért nem éri meg a progresszív adó használata, mert épp a gazdagabb réteg a nagy vállalkozások azok, akik megtehetik, hogy kiviszik a vagyonukat külföldre, és ott fizetnek adót, ahol nekik a legkedvezőbb a feltételek.

Ha ezt számításba vesszük akkor adóztatás szempontjából jobb a kisebb, de biztosan befizetett adó, mint a nulla, hisz, ha külföldön adózik a „gazdag”, akkor a kisebbtől is elesik az állam. Addig amíg világ szinten, vagy legalábbis Magyarország tekintetében

Európa szinten, (hiszen az Európai Unió tagjai vagyunk) nincs egységes adóztatási politika, és vannak országok, akik lehetővé teszik, hogy befogadják más országokból „menekített” adózók jövedelmét, addig a szociális adóztatás nem megoldható. Mindig lesznek olyanok, akik megkeresik és kihasználják ezeket a lehetőségeket.

A jelenlegi magyar adórendszer az elmúlt évtizedben nagyon sok változáson esett át és törekedtek arra, hogy gazdaságilag minél hatékonyabb legyen. Nagyságrendileg 2017 óta mérhetően egyszerűsödött az adóztatás adminisztratív terhei. Egészen addig a GDP 3%-a, azaz 1.200 Milliárd forintot fordítottunk adminisztrációs költségekre, ami mára közel 2%-ra csökkent. Ezekkel az intézkedésekkel is segítik az adózókat abban, hogy minél könnyebben eligazodjanak az adófizetési kötelezettségeik között, és ne okozzon problémát egy bevallás elkészítése, és ezáltal a megfelelő mértékű adó megfizetése.

Magyarországon 2010 óta folyamatosan csökkentik a munkabért és a vállalkozásokat terhelő adókat, hogy minél inkább ösztönözzék a vállalkozásokat az országunkban való beruházásokra. Az adóék, ami a munkabért terheli, 2010-ben 55% volt a mostani lassan 40% körüli helyett.

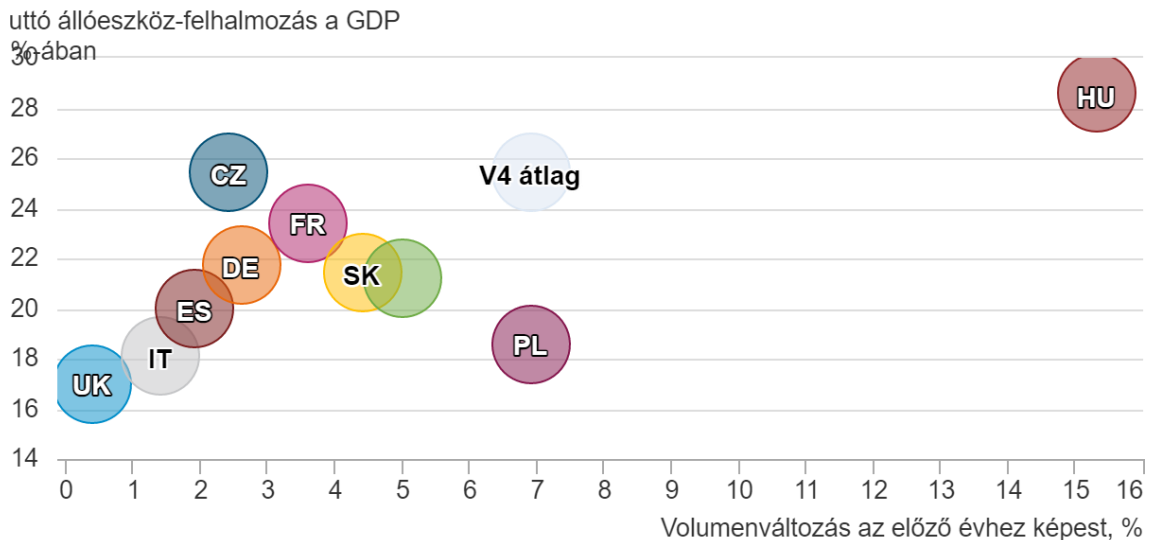
A KSH is arról ad tájékoztatást, hogy 2013 óta minden évben, egészen 2019-ig Magyarország gazdasága bővült. A bruttó hazai termék 4,9%-kal bővült 2018-hoz képest.

„A felhasználási oldalon a belső kereslet segítette elő a GDP nagymértékű bővülését, azonban a belső kereslet összetevői – a korábbi évekhez hasonlóan – eltérő ütemben nőttek. Ezen belül a háztartások tényleges fogyasztása 4,4%-kal haladta meg az előző évit, miközben a közösségi fogyasztás 2,0%-kal nőtt, ezek együttes eredményeként a végső fogyasztás 4,1%-kal lett magasabb. A 2019. évi gazdasági növekedéshez kiemelten járult hozzá a 15,3%-kal bővülő bruttó állóeszköz-felhalmozás. A külkereskedelmi folyamatok összességében visszafogták a GDP növekedését, hiszen 0,4 százalékponttal lassították a gazdasági teljesítmény bővülését.

A termelési oldalon az építőipar hozzáadott értéke 21,0%, az iparé 5,0%, a bruttó hozzáadott érték közel kétharmadát előállító szolgáltatásoké 4,2%-kal nőtt, a mezőgazdaságé 0,3%-kal csökkent. A szolgáltatások döntő többségében lényegesen

emelkedett a hozzáadott érték volumene, a legnagyobb mértékben (8,8%-kal) a kereskedelem, gépjárműjavítás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén.”²³

A bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenváltozása és GDP-n belüli aránya néhány uniós tagországban, 2019⁺

⁺ Negyedéves adatgyűjtés alapján, előzetes adat.

Országkódok: UK – Egyesült Királyság, IT - Olaszország, ES - Spanyolország, DE – Németország, FR - Franciaország, PL - Lengyelország, CZ - Csehország, HU - Magyarország, SK - Szlovákia.

11. Kép: A bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenváltozása és GDP-n belüli aránya néhány uniós tagországban, 2019, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html#aberuhzsokattmogattaakedvezgazdasgikrnyezet>

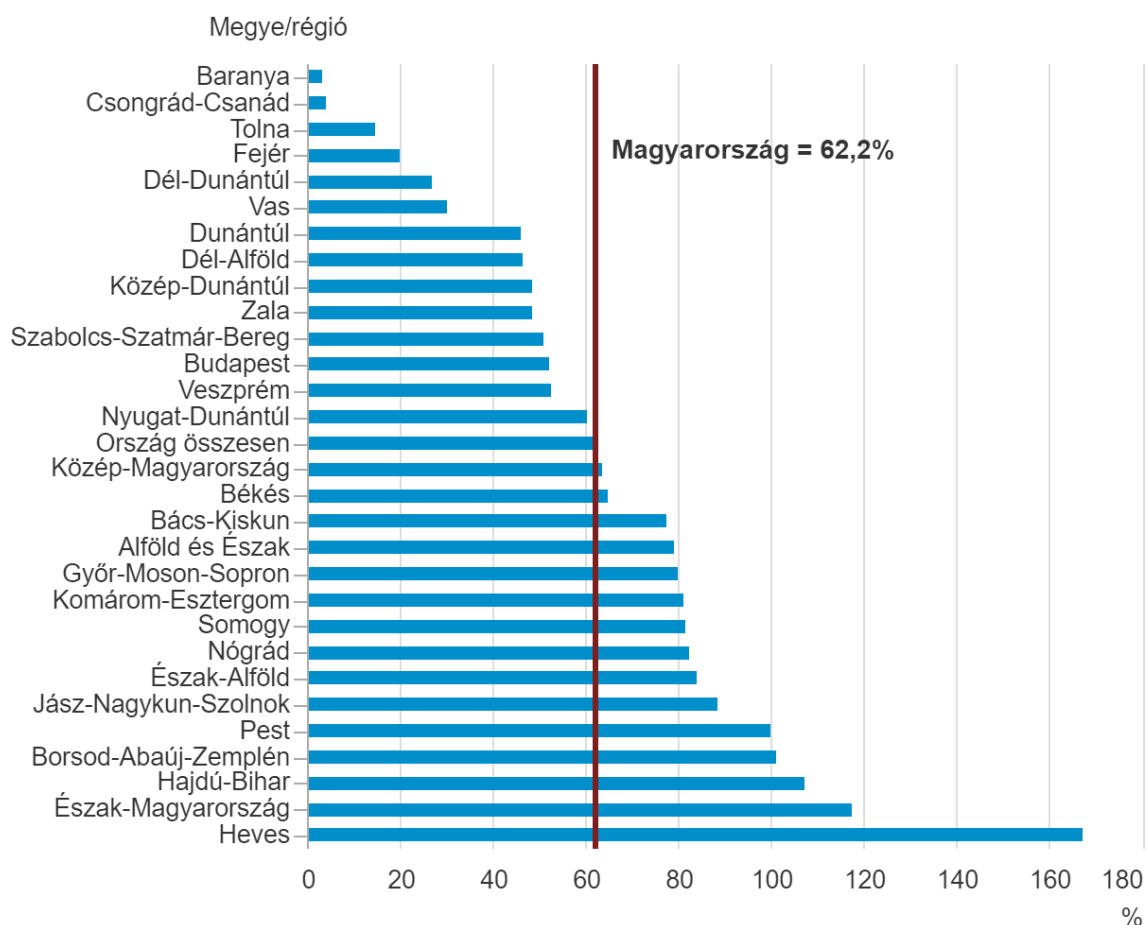
2010 és 2018 között a legintenzívebb beruházások az észak-magyarországi és észak-alföldi megyéket jellemezték, tehát a mélyszegénységgel leginkább sújtott megyékben folyamatosan nőtt a beruházási hajlandóság, ezzel is munkahelyeket teremtve az ott élők számára. Az országos átlag 62,2% volt, ehhez képest Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2018-ig 51%-os növekedést ért el, Borsod-Abaúj-Zemplén megye 101,2%-ot, Hajdu-Bihar megye 107,5%-ot.

²³ KSH – Helyzetkép a beruházásokról, 2019, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html#aberuhzsokattmogattaakedvezgazdasgikrnyezet>

A beruházások volumenváltozása a megyékben és a régiókban

(2010-hez képest)

12. Kép: A beruházások volumenváltozása a megyékben és a régiókban, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html#egyenesenvekedtekavallalkozsokberuhzsaiazelmultvekben>

Az előző bekezdésekben leírtakat azért tartom fontosnak megemlíteni, mert ezek az intézkedések, és még sok más hasonló is, mind arra irányultak az elmúlt tíz évben, hogy munkaalapú gazdaságpolitika segítségével fejlesszék az elmaradott térségeket, és mindenki hozzá tudjon járulni az ország működtetéséhez.

A jelenlegi adórendszer segítségével folyamatosan nő az országban a beruházások száma. Az elmaradott térségekben, ahol a leginkább élnek a társadalmi kirekesztődéssel fenyegetett lakosok, évről évre csökken a mélyszegénységben élők száma. 2020-ban a COVID19 világjárvány következtében ugyan kis mértékben nőtt a szegénység vagy

társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya. Sajnos nagyon sokan elveszítették az állásukat, emiatt nagyon sok család került nehéz anyagi helyzetbe.

A dolgozat készítése közben realizáltam, hogy a legnagyobb veszélyben a gyermekek vannak, ha a mélyszegénységet vizsgáljuk. Ők nem tehetnek arról, hogy milyen környezetben élnek, és sajnos ez hosszú távon meghatározza az életben való előrelépéseiknek lehetőségeit. Az alacsony képzettségű családok gyermekei nem csak súlyos anyagi deprivációban szenvednek, ahol mondjuk nélkülözniük kell a televíziót, az internet hozzáférést vagy épp a mobiltelefont, ami lássuk be kevésbé fájdalmas, mint ha fűtetlen házban kellene lenniük télen, nincs villany, ami mellett tanulhatna a gyermek, és a legrosszabb, hogy nincs mit enni adni nekik, éheznek. Ennél szörnyűbb dolog nincs is a világon!

Tény, hogy az FNA segíthetne abban az esetben, ha biztosan lenne egy fix összeg minden hónapban, amire számíthatnak ezek a családok, és ez alapján tervezhető lenne a havi kiadásaik, így biztosíthatóvá válna, hogy lenne mit az asztalra tenni minden nap és méltó körülmények között lakhatnának.

Sok helyen próbálkoztak és próbálkoznak a szegények jobb helyzetbe történő terelésével. A finneknél a kétéves tesztidőszak alatt nem sok tapasztalatot szereztek arra vonatkozóan, hogy hosszú távon kiségitené-e a szegényeket az aktuális helyzetükből. A spanyoloknál 2020-ban bevezetett alapjövedelem nem az FNA, így csak az igazán rászorulóknak kaphatják meg. Nem találtam arra vonatkozóan információt, hogy ennek az alapjövedelemnek mi a forrása. Vajon többlet adót vetettek ki más gazdasági szereplőkre, tehát fiskális úton próbálnak új bevételre szert tenni, vagy épp monetáris úton, plusz pénzt pumpálva a gazdaságba. Kérdés, hogy hosszú távon okoz-e inflációt vagy sem.

Magyarország esetében arra voltam kíváncsi, hogy a vizsgált társadalmi réteg számára jelenthet-e kilépési lehetőséget a jelenlegi rossz életszínvonalukból. Emellett számot vettem azzal a kérdéssel is, hogy vajon miből lehetne finanszírozni ennek a juttatásnak az anyagi fedezetét. A megjelent LÉT tanulmány és a Megújuló Magyarország vitairata javaslatai alapján úgy akarnak többletbevételhez jutni, hogy tulajdonképpen a közép és felsőbb osztályt akarja kedvezőtlenebb anyagi helyzetbe hozni. A vitairatban van egyéb javaslat is, de túlságosan politikai töltetű, ezért nem szeretném minősíteni.

Ahogy azt a dolgozatomban is kifejtettem a jelenlegi adórendszer ugyan nem tökéletes, de erősen törekszik arra, hogy a piaci szereplők, akik adót fizetnek jól érezzék magukat

az országban, ne akarják külföldre menekíteni a jövedelmüket, ne akarjanak adót nem fizetni. Nagyon nehéz ezt jól csinálni, egyszerre igazságosnak és hatékonynak lenni. Az igazságosság, méltányosság alapvetően szociális dolog, de akkor nincs megfelelő adóbevétel. Ha hatékony az adórendszer és a piaci szempontokat veszi figyelembe, akkor jóval magasabb adókkal dolgozna. Az elmúlt tíz év alatt eljutottunk arra a pontra, hogy jelentősen csökkent az adóelkerülés, így még mindig az a jobb adó, amit befizetnek, mint amit nem. Tehát nem változtatnék az FNA miatt a jelenlegi adórendszeren, azaz fiskális úton nem kivitelezhető a bevezetése.

Monetáris úton akkora pénzmennyiséget kellene pluszban pele pumpálni a gazdaságba, hogy az rövid időn belül óriási inflációt okozna. A piaci szereplők eredményéből származtatott FNA bevezethetősége már igencsak elgondolkodtatott. Vajon milye van Magyarországnak, ami az alaszakaiaknak van, és működik? Nekünk sajnos nincs olajunk, így az ebből származó adóbevételeket nem tudja az állam szétosztani.

Thomas Paine Agrárjog című műve alapján lehetne a mezőgazdaságra támaszkodni. Azaz a műveletlen föld alanyi jogon mindenkié, így aki megműveli és megfizeti a művelésből származó bevételének az adóját, azt szét lehetne osztani. Azonban sajnos Magyarországon a mezőgazdaság jelenleg is magas költségvetési támogatásokra szorul, így ez az út sem járható.

10.2. Javaslat

A dolgozatom egésze alapján mai Magyarországon semmilyen típusú FNA bevezetését nem javaslom. Ami elgondolkodtató, hogy a jelen előrejelzések alapján gyorsuló ütemben fognak megszűnni, illetve robotizálódni a ma még emberek által végzett munkák. Félő, hogy az amúgy is lassan reagáló oktatási rendszer nem fog tudni előre alkalmazkodni a ma még nem látható változásokra, mivel egy ember 18-23 éves korára válik munkaképessé (szakképzetté) ezért ennyi idővel előre kellene meghatározni az adott évfolyamnak, hogy milyen munkalehetőségekre kell felkészülni.

Nem tartok attól, hogy ne lenne a jövőben hasznos tevékenységre lehetősége az embereknek, de attól igen, hogy ezekre sokan vagy nem lesznek alkalmasak, vagy nem fogják magukat alkalmasnak tartani, ezért be sem kezdenek ilyen tevékenységekbe, azaz kiszorulnak a mai értelemben vett munka világából, és ha nem változtatunk a mai rendszeren (gazdasági berendezkedésen), akkor nem fogják tudni fenntartani magukat.

A javaslatom az lenne, hogy egy a mai babakötvényhez/startszámlához hasonló, az Államkincstárnál vezetett folyószámlán kerüljön folyósításra az FNA. Amire a bevezetés pillanatát követően megszületettek lesznek jogosultak. Hogy az FNA alapszabályainak megfeleljünk, minden ezt a dátumot követően születő állampolgár jogosult, mindenki havi rendszerességgel kapja számlapénz formájában. Az egyetlen kikötés, hogy alábbi két szabály együttes teljesülése után válik hozzáférhetővé a számla: a cselekvőképessé válás korának elérése és a mai oktatási rendszerre vonatkoztatva, a 8 általános elvégzése. Természetesen a folyósítás ezt követően sem szűnik meg, és a teljes élete során jár.

Ennek az előnye, hogy előre felkészülten kijelölhető a kezdő dátum, azaz például 2022-ben létrehozható egy jogszabály, amiben 2028. január 1-i kezdő dátum kerül kitűzésre, és fokozatosan terheli meg a költségvetést a megszületendő gyermekek világrajövetelének tempójában, azaz van idő átállni az új rendszerre.

További FNA szabály, hogy az adott politikai közösség összes tagja részesüljön belőle, ezzel viszont lehetőséget látok egy olyan korlátozás bevezetésére, hogy a mai SZÉP kártyához hasonló számláról lehessen fizetni ezzel a tőkével, azaz, csak Magyarországon lehetne elkölteni, így az adott politikai közösség gazdaságába is lenne visszaforgatva az összeg.

Ami a legfontosabb az FNA finanszírozása, ahogy fentebb írtam: hozzáadott érték nélkül a monetáris FNA inflációhoz vezet, a fiskális FNA pedig adóelkerüléshez. Ezért a javaslatom az, hogy a jövőben a robotizálással megalkotott jóságok értéke képezze az FNA alapját. Amilyen arányban szorul ki az ember a munka világából, olyan arányban váltsa föl a mai jövedelem, társasági adók és járulékok rendszerét az FNA adó (vagy robot adó?).

11. Ábra jegyzék

1. Kép: Az egy főre jutó éves jövedelmek alakulása, Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>
2. Kép: A háztartások egy főre jutó éves bruttó jövedelmének nagysága és megoszlása régióként, 2019, Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>
3. Kép: Jövedelem eloszlás, szegénység (2006-2019), Forrás: https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_6_1.html?fbclid=IwAR0PZERWsfbkDYU1cKsuZ8iX Mb8kCxeeszH_uXK0ugy4CMmHggQk8IBdsqg
4. Kép: A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma és arány dimenzióként külön, illetve a dimenziók együttes figyelembevételével, 2019, Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>
5. Kép: A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya néhány társadalmi jellemző szerint, Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>
6. Kép: A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya régióként, 2019, Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgrsaldalmikirekesztds>
7. Kép: Az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb végzettségűek aránya a 7 éves és idősebb népességből megyénként 2011-ben, Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_14_2011.pdf
8. Kép: Magyarország regionális támogatási térképe (2022-2027) Forrás: <https://tvi.kormany.hu/regionalis-tamogatasi-terkep>
9. Kép: A 20-64 évesek foglalkoztatottsági rátája nem és iskolai végzettség szerint, Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz17.pdf>

10. Kép: KSH Egészségügyi helyzetkép, 2019 – Vélt egészség a 16 éves és annál idősebb lakosságban korcsoportonként, 2019, Forrás:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

11. Kép: A bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenváltozása és GDP-n belüli aránya néhány uniós tagországban, 2019, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html#aberuhzsokattmogattaakedvezgazdasgikrnyezet>

12. Kép: A beruházások volumenváltozása a megyékben és a régiókban, Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html#egyenletesennvekedtekavllalkozsokberuhzsaiazelmltvekben>

12. Irodalom

FAZEKAS Réka (2018) Jó-e a feltétel nélküli alapjövedelem?, Letöltve: https://bmefilozofia.blog.hu/2018/11/28/feltetel_nelkuli_alapjovedelem_minimumjovedelem, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

ONTARIO.CA (2017) Ontario basic income pilot, Letöltve: <https://www.ontario.ca/page/ontario-basic-income-pilot>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

PAINTER Anthony, THOROLD Jake, COOK Jamie (2018) RSA, Letöltve: https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa_pathways-to-universal-basic-income-report.pdf?visitorgroupsByID=undefined, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

POGÁTSZA Zoltán (2019) A feltétel nélküli alapjövedelem értelme és a finn kísérlet haszontalansága, Letöltve: <https://www.eszak.org/2019/02/17/pogatsza-zoltan-a-feltetel-nelkuli-alapjovedelem-ertelme-es-a-finn-kiserlet-haszontalansaga/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

PAINE Thomas (1975) Agrárjog pamflet, Letöltve: <http://piketty.pse.ens.fr/files/Paine1795.pdf>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

MATTHEWS Dylan (2017) This Kenyan village is a laboratory for the biggest basic income experiment ever, Letöltve: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/3/6/14007230/kenya-basic-income-givedirectly-experiment-village>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

LETPENZ (2012) Mi a LÉT? Letöltve: <http://let.azurewebsites.net/#roviden>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

BODNÁR Zsolt (2020) Finnországban két évig tesztelték a feltétel nélküli alapjövédelmet, még boldogabbak lettek tőle, Letöltve: <https://qubit.hu/2020/05/08/finnorszagban-ket-evig-teszteltek-a-feltetel-nelkuli-alapjovedelmet-meg-boldogabbak-lettek-tole>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

PRINZ Dániel (2019) Miért nem jó ötlet a feltétel nélküli alapjövedelem?, Letöltve: <https://qubit.hu/2019/06/13/miert-nem-jo-otlet-a-feltetel-nelkuli-alapjovedelem>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

HVG.HU (2018) Elbukott a nagy kísérlet, nem jött be Finnországban a feltétel nélküli alapjövedelem, Letöltve:

https://hvg.hu/gazdasag/20181217_Elbukott_a_nagy_kiserlet_nem_jott_be_Finnországban_a_feltétel_nelkuli_alapjovedelem, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

MARIKOVSKY Andrea (2019) A feltétel nélküli alapjövdelem liberális, konzervatív és baloldali olvasatai, Letöltve: <https://merce.hu/2019/09/29/a-feltétel-nelkuli-alapjovedelem-liberalis-konzervativ-es-baloldali-olvasatai/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

BÜTTL Ferenc (2019) Neoliberalis dogmákkal nem fog menni, Letöltve: <https://merce.hu/2019/06/18/neoliberalis-dogmakkal-nem-fog-menni/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

WHARTON Knowledge (2018) Why Alaska's Experience shows promise universal basic income, Letöltve: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/alaskas-experience-shows-promise-universal-basic-income/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

KOVÁCS Blanka (2020) Spanyolországban bevezetnék a feltétel nélküli alapjövdelemet, Letöltve: <https://merce.hu/2020/04/07/spanyolorszagban-bevezetnek-a-feltétel-nelkuli-alapjovedelmet/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

ORIHUELA Rodrigo (2020) Spanish government aims to roll out basic income, Letöltve: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-04-05/spanish-government-aims-to-roll-out-basic-income-soon>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

SZABÓ Zsuzsanna (2019) Újabb neves közgazdász szállt be a vitába, Letöltve: https://www.napi.hu/nemzetkozi_gazdasag/alapjovedelem_ujabb_neves_kozgazdasz_szallt_be_a_vitaba.686078.html, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

MÁRTON Szilárd (2018) Alanyi jogon járó fizetés: Jöhet az ingyen pénz korszaka?, Letöltve: https://index.hu/gazdasag/penzbeszel/2018/11/08/alanyi_jogon_jaro_fizetes_johet_az_ingyen_penz_korszaka/, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

TEMESVÁRY Zsolt (2016) Alapjövdelem modellek Ausztriában és Svájcban, Letöltve: https://www.researchgate.net/publication/327722168_Alapjovedelem_modellek_Ausztriaban_es_Svajcban, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

KOLOSÍ Tamás, FÁBIÁN Zoltán (2016) Vagyoneeloszlás Magyarországon, Letöltve: <https://www.tarki.hu/hu/publications/SR/2016/05kolosi.pdf>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

- ANDOR György Dr. (2016) Üzleti gazdaságtan, Letöltve: <https://docplayer.hu/44523887-Budapesti-muszaki-es-gazdasagtudomanyi-egyetem-gazdasag-es-tarsadalomtudomanyi-kar-uzleti-tudomanyok-intezet-dr-andor-gyorgy-uzleti-gazdasagtan.html>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- OFFICINA.HU (2021) Minimálbér nettó összege 2015-ben, Letöltve: <https://officina.hu/gazdasag/93-minimalber-2015>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KSH.HU (2021) Jövedelem-eloszlás, szegénység (2006-2019), Letöltve: https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_6_1.html, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KSH.HU (2020) A háztartások életszínvonala, 2019, Letöltve: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/2019/index.html>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- JÁSZ Krisztina (2004) A társadalmi kirekesztettség: A perifériára szorult társadalmi csoportok az átmenet időszakában, Letöltve: http://real.mtak.hu/115984/1/EPA02251_Ter_es_tarsadalom1911.pdf, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KSH.HU (2021) A háztartások életszínvonala fogalomtár, Letöltve: http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/hazteletszinvm.pdf?fbclid=IwAR2I4GxAUdg9ugpX2Ro5AajJS3lh44veZUlnM8vw1JHJTMc7gvxH2qpd_zg, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KSH.HU (2020) Magyarország 2019, Letöltve: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo_2019.pdf, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KORMANY.HU (2021) Regionális támogatási térkép, Letöltve: <https://tvi.kormany.hu/regionalis-tamogatasi-terkep>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- PALYAZAT.GOV.HU (2021) Felhívások társadalmi egyeztetéss 2021-2027, Letöltve: <https://www.palyazat.gov.hu/felhvsok-trsadalmi-egyeztetse-2021-2027>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KSH.HU (2019) Munkaerőpiaci helyzetkép 2014-2018, Letöltve: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz17.pdf>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

- EUROPAI SZOCIÁLIS ALAP (2021) Mi az ESZA?, Letöltve: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=hu>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KSH.HU (2020) Egészségügyi helyzetkép 2019, Letöltve: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- DOMSCHITZ Mátyás (2019) Hiába dübörög a gazdaság, a mélyszegénység ugyanúgy megmaradt, Letöltve: https://index.hu/gazdasag/2019/10/19/civil_jelentes_gyerekeselyekrol_szegenyseg_melyszegenyseg_gyerekszegenyseg/, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- INDEX.HU (2019) Hamar visszahozná az árát ha háromszor annyit költenénk a roma integrációra, Letöltve: https://index.hu/gazdasag/2019/09/28/hamar_visszahozna_az_arat_ha_haromszor_annyi_t_koltenenk_a_roma_integraciora/, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- PARLAMENT.HU (2017) Feltétel nélküli alapjövedelem, Letöltve: https://www.parlament.hu/documents/10181/1202209/Infojegyzet_2017_52_feltetel_nelkuli_alapjovedelem.pdf/, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- KANGAS Olli (2020) Letöltve: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162219>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- BALOG Ádám (2014) Adóelkerülés és rejtett gazdaság Magyarországon, Letöltve: <https://www.mnb.hu/letoltes/balog-15-30.pdf>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- BALOGH Ákos Gergely (2014) Ingyen pénzzel a rezsicsökkentés ellen? – A feltétel nélküli alapjövedelem, Letöltvel: https://mandiner.hu/cikk/20140113_balogh_akos_gergely_ingyenpenzzel_a_rezsicsokkentes_ellen_a_feltetel_nelkuli_alapjovedelem, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- ALAPJOVEDELMET.HU (2021) Letöltve: <http://alapjovedelmet.hu/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)
- LÉT független szakértői csoport (2014) LÉT 25-50-75, Letöltve: <https://docplayer.hu/37876-25-50-75-a-let-ajanlat-a-magyar-tarsadalomnak-keszitetten-a-let-fuggetlen-szakerto-csoport.html>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

SIPOSHEGYI Zoltán (2020) Spanyolország: nem alap a jövedelem, Letöltve: <https://hu.euronews.com/2020/06/29/spanyolorszag-nem-alap-a-jovedelem>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

ZUGLOI LAPOK (2015) Minimumjövedelem Zuglóban, Letöltve: <https://www.zuglo.hu/minimumjovedelem-zugloban/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

BASICINCOME.ORG (2021) About basic income, Letöltve: <https://basicincome.org/about-basic-income/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

GIVEDIRECTLY (2021) Alapjövedelem elindítása, Letöltve: <https://www.givedirectly.org/ubi-study/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

ALASKA.GOV (2021) Permanent Fund Dividend Division, Letöltve: <https://pfd.alaska.gov/>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

MEGÚJULÓ MAGYARORSZÁGÉRT ALAPÍTVÁNY (2015) Biztos alap, javaslat az alapjövedelem magyarországi bevezetésére, Letöltve: https://mmaa.hu/wp-content/uploads/2020/10/mmaa_alapjovedelem_vitairat-final-2_0.pdf, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

Nemzeti Választási iroda, - <https://www.valasztas.hu/valasztopolgarok-szama>

KSH – Magyarország népességének száma – Letöltve: <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.html>, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

KSH – A központi költségvetés bevételei és egyenlege, Letöltve: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qse006i.html, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

KSH – A makrogazdaság főbb adatai, Letöltve: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0001.html, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

KSH – Helyzetkép a beruházásokról, 2019, Letöltve: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html#egyenletesennvek_edekevllalkozsokberuhzsaiazelmivekben, (Utolsó letöltés: 2021.12.01)

13. Fogalomtár

Relatív szegénységi küszöb: a medián ekvivalens jövedelem 60%-a nemzeti valutában, Európában, továbbá vásárlóerő egységen (PPS) kifejezve az egyszemélyes háztartásokra, valamint a két felnőttet és két gyermeket tartalmazó háztartásokra vetítve.

Szegénységi arány: az egy fogyasztási egységre jutó (ekvivalens) jövedelem mediánjának 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező különböző típusú háztartásokban élő személyek az összes azonos típusú háztartásban élő személyekhez viszonyítva.

Medián ekvivalens jövedelem: a teljes népesség OECD 2 fogyasztási egységre jutó jövedelem alapján történő sorbarendezése után a sor közepén lévő jövedelem jelenti a mediánt, vagyis hozzá képest pontosan ugyanannyinak van kevesebb, illetve több jövedelme.

OECD 2 fogyasztási egységkulcs: az első felnőtt 1 egységet, minden további felnőtt 0,5 egységet, a 14 év alattiak pedig 0,3 egységet képviselnek

Anyagi depriváció: azon személyekre vonatkozik az anyagi nélkülözés, akikre az alábbi kilenc problémából legalább három jellemző:

- 1) hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralékuk van;
- 2) a lakás megfelelő fűtésének hiánya;
- 3) váratlan kiadások fedezetének hiánya;
- 4) kétnaponta hús, hal, vagy azzal egyenértékű tápanyag fogyasztásának hiánya;
- 5) évi egyhetes, nem otthon töltött üdülés hiánya,
- 6) anyagi okból nem rendelkezik személygépkocsival;
- 7) anyagi okból nem rendelkezik mosógéppel;
- 8) anyagi okból nem rendelkezik színes televízióval;
- 9) anyagi okból nem rendelkezik telefonnal.

Munkaintenzitás: a háztartásban élő összes munkaképes korú személy referenciaév során munkával töltött idejét viszonyítja az elméletileg munkával tölthető összes időhöz. Értéke 0 és 1 között lehet. A 0 érték jelentése, hogy senki sem dolgozott, míg az 1 jelentése, hogy mindenki teljes munkaidőben dolgozott az egész év során.

Szegénységi rés: a szegények medián ekvivalens jövedelmének és a szegénységi küszöbnek a különbsége a relatív szegénységi küszöb százalékában kifejezve.

Jövedelmi rétegek: a medián ekvivalens jövedelem százalékában meghatározott csoportok. Alsó réteg: a medián jövedelem 50%-nál kevesebb jövedelmük van, Alsó-közép réteg: a medián jövedelem 50-80%-a közötti jövedelmük van, Középréteg: a medián jövedelem 80-120%-a közötti jövedelmük van, Felső-közép réteg: a medián jövedelem 120-200%-a közötti jövedelmük van, Felső réteg: a medián jövedelem 200%-nál több jövedelmük van.

Bruttó állóeszköz-felhalmozás: tartalmazza az elszámolási időszakban vásárolt vagy saját termelésben előállított tárgyi eszközök és immateriális javak értékét, a használt tárgyi eszközök értéknövekedését, a külföldről származó tárgyeszköz-appointot, valamint a pénzügyi lízing konstrukcióban beszerzett tárgyi eszközök értékét.